

T.C.

Ardahan Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Sosyoloji Ana Bilim Dalı

Sosyoloji Bilim Dalı

**SOSYAL MEDYA KULLANIMININ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN
SOSYO-KÜLTÜREL HAYATLARI ÜZERİNE ETKİSİ: ARDAHAN
İLİ ÖRNEĞİ**

Merve BAYSU

Prof. Dr. Hüseyin TÜRK

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2023

SOSYAL MEDYA KULLANIMININ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN
SOSYO-KÜLTÜREL HAYATLARI ÜZERİNE ETKİSİ: ARDAHAN İLİ
ÖRNEĞİ

Merve BAYSU

Prof. Dr. Hüseyin TÜRK

Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Sosyoloji Ana Bilim Dalı
Sosyoloji Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2023

KABUL VE ONAY

Merve Baysu tarafından hazırlanan “Sosyal Medya Kullanımının Lise Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel Hayatları Üzerine Etkisi: Ardahan İli Örneği” başlıklı bu çalışma, 08.09.2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Berivan VARGÜN (Başkan)

Prof. Dr. Hüseyin TÜRK (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Özkan AYDAR

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Mustafa ŞENEL
Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Ardahan Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”** kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / Ardahan Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

08/09/2023

Merve BAYSU

“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum** tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi** ile **enstitü** veya **fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

* **Tez danışmanının önerisi** ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, Tez Danışmanının **Prof. Dr. Hüseyin TÜRK** danışmanlığında tarafımdan retildeğini ve Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Merve BAYSU

ÖN SÖZ

Bu çalışmada sosyal medyanın insanların yaşamlarına nasıl dâhil olduğu, bu kavramın insanların yaşamlarında ne denli var olduğu belirtilip öğrencilerin yaşamlarını sosyo kültürel tarafının ne ölçüde etkilediği ortaya konulmaya çalışıldı. Öğrencilerin sosyal medya kullanımının hayatlarını ne şekilde etkilediği ve sosyal medyanın olumlu ve olumsuz yanları öğrenciler ile yapılan mülakatlar sonucunda öğrencilerin yaşamları üzerindeki etkileri ortaya konulmaktadır. Sosyal medya ile insanlarla tanışmanın yanında herhangi bir olay hakkında kısa sürede bilgi sahibi olunabilmesi mümkündür. Bununla birlikte öğrenciler ders çalışma sürelerini kısa tutup sosyal medyada zaman geçirmektedirler. Bu durumda öğrencilerin başarı durumu olumsuz yönde etkilenmektedir.

Sosyal medya, gelişen dünya ile birlikte insanların yaşamlarında yer alan bir kavramdır. İnsanların yaşamları gelişen teknoloji sayesinde her geçen gün ilerleme göstermektedir. Her geçen gün insanlar yeni bir kavramla karşı karşıya kalmakta ve bu kavramlar insanların yaşamlarının her alanında etkili olmaktadır.

Ardahan ilinin merkez ilçesinde bulunan 5 lisedeki öğrencilere gönüllülük esasında tezin anket ve demografik soruları uygulandı. Uygulamanın yapılacağı öğrenciler ise akıllı telefonları olan ve sosyal medyayı aktif olarak kullanan öğrencilerden seçildi. Elde edilen veriler SPSS programı (Statistical Package for the Social Sciences, Version 20) ile ortaya kondu.

‘Sosyal medyanın öğrenci-aile ilişkilerine etkisi olumsuz yönde etkilidir’ hipotezinin yapılan çalışmalar sonucunda tam tersi yönünde etkisi olduğu ortaya konmuştur. Diğer hipotezlerden ‘sosyal medya sorunların çözümünde olumlu yönde etkilidir’ hipotezinin doğruluğunu ortaya konmuştur. ‘Sosyal medya kullanan öğrenciler yüz yüze iletişimden uzaklaşırlar’ hipotezinin doğruluğunu ortaya konmuştur. ‘Sosyal medya kullanan öğrenciler yüz yüze iletişimden uzaklaşırlar’ hipotezinin doğruluğunu ortaya konmuştur.

Yüksek lisans çalışmamı yöneten ve bu tezin hazırlanması aşamasında bana yardımcı olan, değerli katkılarıyla beni yönlendiren, bilgi ve ilgisini esirgemeyen saygıdeğer danışmanım Prof. Dr. Hüseyin TÜRK'e ve hiçbir zaman emeklerini ödeyemeyeceğim anneme, babama ve kardeşlerime desteklerinden dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Merve BAYSU

Ardahan-2023

ÖZET

BAYSU, Merve. *Sosyal Medya Kullanımının Lise Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel Hayatları Üzerine Etkisi: Ardahan İli Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Ardahan, 2023.

Günümüzde sosyal medya, gelişen teknoloji ile birlikte insan yaşamının merkezinde bir kavram olarak yer almaktadır. Sosyal medya insanların birbirleri ile iletişim halinde olmalarında etkin bir role sahip olan kavramlardandır. Sosyal medyanın toplumun hemen hemen her kesimini etkisi altına aldığı görülmektedir. Herkesin ilgi alanına göre sosyal medyayı çeşitli şekillerde kullandığı görülmektedir.

Sosyal medya kullanımında öğrencilere bakıldığında yaşamlarının genelinde sosyal medyayı kullandıkları görülmektedir. Öğrenciler sosyal medyayı hem derslerinde kendilerine yardımcı olması hem de günlük yaşamlarında istedikleri şekilde kullanmalarını sağlar. Çünkü gelişen teknoloji ile topluma ayak uydurmaya çalışmaktadırlar. Böylelikle kendilerini her alanda sosyal medya içinde bulmaktadırlar. Bu çalışmada sosyal medyanın etkileri yapılan çalışmalar sayesinde ortaya konmaya çalışılacak olup derinlemesine mülakat ve anket uygulaması ile ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışma Ardahan ilinin merkez ilçesindeki 5 lisede gerçekleştirilmiş olup ortaya konmaya çalışılmıştır. Yöntem olarak derinlemesine mülakat ve anket uygulandı. Ankette 5 tane açık uçlu soru, 8 tane demografik soru ve 31 tane çoktan seçmeli soru bulunmaktadır.

Yapılan uygulamalar sonucunda sosyal medyanın öğrencilerinin genelinin hayatında önemli bir yere sahip olduğu belirlendi. Sosyal medya kullanımında öğrencilerin ailelerinin gelir durumları, eğitim seviyeleri, yaşları hatta okudukları okullar dâhil hepsinin önemli bir yere sahip olduğu ortaya konmuştur. Ardahan ilinin kısıtlı imkânları öğrencileri okuldan sonraki zamanlarında yapacak güzel, değişik aktivitelerin olmamasından sosyal medyaya yönelttiği, arkadaşları ile vakit geçirmeye yönelttiği saptanmıştır. Öğrencilerin okulda sosyal medya ile iç içe olmaları bu konu hakkında çalışma yapılmasına olanak sağlamıştır. Ayrıca yapılan çalışmalar sonucunda belirlenen hipotezlerden sadece sosyal medyanın öğrenci-aile ilişkilerine etkisi olumsuz yönde etkilidir hipotezi yapılan çalışmalar sonucunda tam tersi yönünde etkisi olduğu

ortaya konmuş olup diğer hipotezlerin ise doğruluğu ortaya konmuştur.

Dolayısıyla insanlar diğer insanlara ayak uydurmaya çalışmaktadırlar. Tezin konusu çerçevesinde lise öğrencilerinin sosyal medya kullanımının hayatlarında ne gibi etkileri olduğu, günlük yaşamlarından, okulda geçirdikleri süre içinde neler yaşadıklarından hepsinde ne gibi etkiye sahip olduğu incelenecektir.

Anahtar Sözcükler:

Sosyal medya, Lise, Öğrenci, Etkileşim, İletişim, Arkadaşlık, Aile.

ABSTRACT

BAYSU, Merve. *The Effect of Social Media Use on High School Students' Socio-Cultural Lives: The Case of Ardahan Province*, Master's Thesis, Ardahan, 2023.

Today, social media is a concept at the center of human life with the developing technology. Social media is one of the concepts that play an active role in keeping people in communication with each other. It is seen that social media has influenced almost every segment of society. It is seen that everyone uses social media in various ways depending on their interests.

When we look at the students in terms of social media usage, it is seen that they use social media throughout their lives. Students use social media both to help them in their classes and in areas they want in their daily lives. Because they are trying to keep up with society with developing technology. Thus, they find themselves in social media in every field. In this study, the effects of social media will be tried to be revealed through the studies carried out and will be revealed through in-depth interviews and surveys. The study was carried out in 5 high schools in the central district of Ardahan province and tried to be revealed. In-depth interviews and surveys were used as methods. The survey includes 5 open-ended questions, 8 demographic questions, and 31 multiple-choice questions.

As a result of the applications, it was determined that social media has an important place in most students' lives. It has been revealed that students' families' income levels, education levels, ages, and even the schools they attend have an important place in social media use. It has been determined that the limited opportunities of the Ardahan province lead students to social media and to spend time with their friends due to the lack of nice and different activities to do in their after-school time. Students' exposure to social media at school has made it possible to conduct studies on this subject. In addition, among the hypotheses determined as a result of the studies, only the hypothesis that social media has a negative effect on student-family relations has been shown to have the opposite effect, and the other hypotheses have been proven correct.

Therefore, people try to keep up with other people. Within the scope of the subject of the thesis, it will be examined what effects social media use has on the lives of high school students, their daily lives, and what they experience during their time at school.

Keywords:

Social media, high school, student, interaction, communication, friendship, family.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	ii
ETİK BEYAN.....	iv
ÖN SÖZ.....	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER	xi
TABLolar DİZİNİ	xiii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM.....	3
ARDAHAN İLİ	3
1.1. ARDAHAN İLİNİN TARİHİ.....	3
1.2. ARDAHAN İLİNİN COĞRAFİ KONUMU VE KİMLİĞİ.....	3
1.3. ARDAHAN İLİNİN DEMOGRAFİK YAPISI VE EKONOMİSİ.....	3
1.4. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE PROBLEMİ	4
1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	4
1.6. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLARI	4
1.7. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ.....	5
1.8. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	5
1.9. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	7
2. BÖLÜM.....	8
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	8
2.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU.....	8
2.2. SOSYAL MEDYA VE ÖZELLİKLERİ.....	15
2.3. KÜRESELLEŞME VE SOSYAL MEDYA	18
2.4. MEDYA SOSYOLOJİSİ KURAMLARI.....	20
2.5. SOSYAL MEDYA TÜRLERİ	23

2.6. SOSYAL MEDYA TÜRLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	23
2.6.1. Facebook	24
2.6.2. İnstagram.....	25
2.6.3. Whatsapp.....	25
2.6.4. Youtube.....	26
2.6.5. Snapchat.....	26
3. BÖLÜM.....	27
ARAŞTIRMANIN BULGULARI	27
3.1. GENEL BİLGİ VE ÖRNEKLEM GRUBUNUN OLGUSAL KİMLİĞİ.....	27
3.2. SOSYAL MEDYA KULLANIMIYLA İLGİLİ BULGULAR.....	28
3.3. GÜVENİLİRLİK.....	80
SONUÇ.....	81
KAYNAKÇA	84
EKLER.....	87
EK 1. ORJİNALLİK RAPORU FORMU.....	87
EK 2. ETİK KURUL İZİN RAPORU.....	88
ÖZ GEÇMİŞ.....	89

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Cinsiyetiniz?.....	28
Tablo 2. Yaşınız?.....	28
Tablo 3. Annenizin eğitim düzeyi aşağıdakilerden hangisidir?.....	28
Tablo 4. Babanızın eğitim düzeyi aşağıdakilerden hangisidir?.....	30
Tablo 5. Lisede hangi sınıftasınız?.....	31
Tablo 6. Okulunuzun adı nedir?.....	32
Tablo 7. Ailenizin aylık geliri nedir?.....	33
Tablo 8. En çok hangi sosyal medya sitesini kullanıyorsunuz?.....	34
Tablo 9. Sosyal medya aile ilişkilerinizi nasıl etkiliyor?.....	35
Tablo 10. Sosyal medya sorunlarınızın çözümünde etkili oluyor mu? Nasıl?.....	37
Tablo 11. Sosyal medyaya hangi tür cihazlar ile ulaşmaktasınız?.....	39
Tablo 12. Sosyal medyada bir günde ne kadar zaman geçirirsiniz?.....	40
Tablo 13. İnternete ne sıklıkla giriyorsunuz? Sosyal medya kullanım sıklığınız nedir?.....	41
Tablo 14. Sosyal medyaya sık bir şekilde girme konusunda ne düşünüyorsunuz?.....	42
Tablo 15. Sosyal medyada geçirdiğiniz süre günlük yaşantınızı nasıl etkiliyor?.....	43
Tablo 16. Sosyal medyada karşı cinsle ilişki kuruyor musunuz? Bu ilişki ne kadar süresürüyor? Açıklayınız.....	44
Tablo 17. Sosyal medya sizin için ne ifade ediyor? Faydaları ve zararları nelerdir? Açıklayınız.....	46
Tablo 18. Sosyal medyada size gelen beğeniler ve sizin yaptığınız beğeniler hakkında ne düşünüyorsunuz?.....	49
Tablo 19. Sosyal medyayı kullanırken kendinizi dış dünyaya kapatır mısınız?.....	51
Tablo 20. Sosyal medyayı günün hangi zaman dilimlerinde kullanırsınız?.....	52
Tablo 21. Sosyal medyayı kullanmaya bağımlı olduğunuzu düşünüyor musunuz?.....	53
Tablo 22. İnsanlarla bir aradayken veya sohbet ederken de sosyal medyayı kullanır mısınız?.....	54

Tablo 23. Boş zamanlarınızı değerlendirirken ne yaparsınız?.....	55
Tablo 24. Sosyal medyayı kullanmanızın bir amacı var mı?	56
Tablo 25. Mevcut arkadaşlarınızla en çok nasıl görüşürsünüz?.....	57
Tablo 26. Sosyal medya aracılığı ile edindiğiniz arkadaşlıklarınıza ne kadar güvenirsiniz?.....	58
Tablo 27. Sosyal medyada en çok neleri paylaşırsınız?.....	59
Tablo 28. Arkadaşlarınızı sosyal medya aracılığı ile nasıl takip edersiniz?.....	60
Tablo 29. Sosyal medyada zaman geçirmek ödevleriniz ve çalışmalarınızda nasıl etkili oluyor?.....	61
Tablo 30. Sizce sosyal medya nedir?.....	62
Tablo 31. Ardahan’da sosyal medyaya girmek dışında başka neler yaparsınız?.....	63
Tablo 32. Sosyal medya bağımlısı olduğunuzu düşünüyor musunuz?.....	64
Tablo 33. Sosyal medyadan gelir elde edenler hakkında ne düşünüyorsunuz? Siz gelir elde etmek istiyor musunuz? Neden?.....	66
Tablo 34. Sosyal medya sizce nasıl bir ortamdır?.....	68
Tablo 35. Sosyal medya, düşüncelerinizin şekillenmesinde bir etkiye sahip midir?.....	69
Tablo 36. Sosyal medyadan gelir elde etmek ister misiniz?.....	70
Tablo 37. Sizce sosyal medya bilgilerin hızlı yayılmasında etkili midir?.....	71
Tablo 38. Sosyal medyanın belirli bir hedef kitlesi olabilir mi?.....	72
Tablo 39. Sosyal medya, çevrenizin genişlemesi veya daralması konusunda bir etkiye sahip midir?.....	73

GİRİŞ

Sosyal medya, internet temelinde ve kullanıcı tarafından yeni şeyler ortaya çıkarmaya ve değiştirmeye imkân veren internet temelli uygulamalar grubu şeklinde ifade edilmektedir. Sosyal medya, bugün kurum ve kuruluşları kolay bir şekilde sanal ortamda diğer insanlar tarafından tanınmalarını sağlayan günümüzün önde gelen medya alanıdır. Geleneksel medyadan ayrı olarak yeni bir iletişim şekli gündeme gelmektedir. Kullanıcılar kendilerinin hazırlamış oldukları video, resim, söz ve düşünceleri paylaşabilme imkânına olanak sağlamaktadır. Bir de karşısındaki kullanıcıları etkileyebilmektedir (Oyman, 2016, s. 5).

Sosyal medya günümüz toplumunda insanlar arasındaki iletişimde önemli bir yere sahiptir. İnsanlar gelişen teknoloji ile birlikte sosyal medyayı hayatlarına dâhil etmişlerdir. Böylece gelişen teknoloji ile birlikte insan yaşamı daha da kolaylaşmaktadır. Dolayısıyla teknoloji insan yaşamını genel anlamda daha anlaşılır ve yaşanılır kılmaktadır. İnsanlar zor zamanlarını geçirdikleri işleri teknoloji ile daha kısa sürede ve daha basit bir biçimde gerçekleştirmektedir. İnsanlar birbirleriyle iletişim kurarken çok zaman kaybetmektedirler. Ama teknolojinin gelişmesiyle insanlar arasındaki iletişim daha kısa sürede gerçekleşmektedir. Bu durumda da insan yaşamına sosyal medya denilen kavram dâhil olmaktadır.

Sosyal paylaşım siteleri genel olarak genç kuşağın dünyaya bakışını etkilemektedir. Genç kuşağın kişiliklerinin oluşmasında etkili olup onları birbirlerine karşı uyumlu hale getirmeye çalışmaktadır. Genç kuşak burada gündem de olabilmek, diğer insanlar tarafından kabul görebilmek, beğeniler alabilmek için durmaksızın değişime hazır halde bulunmaktadır (Oyman, 2016, s. 6).

Sosyal medya ile ilgili bu çalışmada sosyal medya kullanımının lise öğrencilerinin sosyo kültürel hayatları üzerine etkisi: Ardahan ili örneğinde incelenmiştir. Konu ile ilgili literatürler taranıp gerekli bilgiler ışığında sosyal medya kullanımının lise öğrencilerinin sosyo kültürel yaşamları üzerine etkisi derinlemesine incelendi. Ardahan ilinin merkez ilçesinde yer alan liselerden 5 tanesinde mevcut olan 9. ve 12. sınıflar üzerinde araştırma yapıldı. Öğrenciler ile mesleğimiz gereği sürekli yan yana olmamızdan, vakit geçirmekten dolayı bu konu incelendi. Öğrencilerin sosyal medyaya bağlılıklarının sebepleri ortaya konmaya çalışıldı. Ders sırasında, teneffüslerde ve öğlen aralarında telefonlarına, sosyal medyaya olan yoğun ilgileri araştırılmak istenmiş ve araştırmalar bu

yönde yapılmıştır. Bu konu ile ilgili yapılan çalışmalar incelenerek sebepler ortaya konulmuştur.

1. BÖLÜM

ARDAHAN İLİ

1.1. ARDAHAN İLİNİN TARİHİ

Ardahan ili 3000 yıla yakın bir geçmişe sahiptir. 628 yılında Hazar Türklerinin kollarından biri olan Arda Türklerinin eline geçmesiyle adını almıştır. 1068 yılında burayı Sultan Alparslan fethetmiştir. 29 Mayıs 1555 tarihinde Osmanlı İmparatorluğuna geçmiştir. 1877 Türk- Rus Savaşı'na kadar Osmanlının Ardahan Sancağını oluşturmuştur. 1878'de 93 Harbi savaşında yapılan anlaşma çerçevesinde Batum ve Kars ile birlikte Ardahan savaş tazminatı olarak Ruslara verilmiştir. 3 Mart 1918 yılında imzalanan Brest-Litovsk Anlaşması ile 40 yıllık Rus hâkimiyeti sona ermiş ve Osmanlı Devletine geri verilmiştir. 30 Ekim 1918 tarihinde imzalanan Mondros Ateşkes Anlaşması ile ordularımızın geri çekilmesinden dolayı düşman birliklerinin istilasına maruz kalmıştır. 23 Şubat 1921'de düşmanlardan kurtarılmıştır. 7 Temmuz 1921 tarihinde mutasarrıflık yapılan Ardahan, 1926 yılında ilçe yapılarak Kars iline bağlanmış, 27.05.1992 tarihinde ise il olmuştur (<http://www.ardahan.gov.tr/>).

1.2. ARDAHAN İLİNİN COĞRAFİ KONUMU VE İKLİMİ

Ardahan ili Türkiye'nin kuzeydoğusunda yer almaktadır. Sınır komşusu Gürcistan'dır. Komşu illeri Kars, Iğdır, Artvin ve Erzurum'dur. Buraya Aktaş ve Türkgözü sınır kapıları açılmaktadır. Rakımı 1800 metredir. Rakımdan ve denizden uzak olması nedeniyle karasal iklim yaşanmaktadır. İklim ve bitki örtüsünden kaynaklı olarak sıcaklığı ortalama 5 derecedir (<https://www.serka.gov.tr/bolgemiz/ardahan/ardahan-tarihce>).

1.3. ARDAHAN İLİNİN DEMOGRAFİK YAPISI VE EKONOMİSİ

Ardahan ili nüfus yoğunluğu bakımından düşüş gösteren bir ildir. Buradan insanlar daha çok gelişmiş şehirlere göç etmektedirler. Ayrıca ilde farklı kesimlerden gelen insanlarda yaşamaktadır. Ardahan ilinin sahip olduğu imkânlar burada yaşayan insanlar için yetersiz kalmaktadır. Ayrıca karın yerde kalma süresinin uzun olması burada yaşayan insanları her açıdan olumsuz etkilemektedir. Genel olarak ilde imkânların kısıtlı olması durumu söz konusudur. İnsanlar burada ihtiyaçlarını karşılayamadıklarında çevre illere gidip gelmektedirler. Burada halkın büyük çoğunluğu geçimini büyükbaş hayvancılık ile sağlamaktadır. İklim ve bitki örtüsünden kaynaklı burada mera

hayvancılığı yapılmaktadır. Yazları burada hayvancılık ile geçimini sağlayan insanlar yaylalara çıkıp hayvanlarını otlatmaktadırlar.

1.4. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE PROBLEMİ

Sosyal medyanın eğitim üzerine etkisini ortaya koyabilmek amacıyla ‘‘Sosyal Medya Kullanımının Lise Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel Hayatları Üzerine Etkisi: Ardahan İli Örneği’’ üzerine bir çalışma gerçekleştirildi. Ardahan ilinin dezavantajlarından dolayı öğrencilerin burada günlük hayatlarında okul dışında aktivitelerin yetersiz olmasından kaynaklı öğrencilerin zamanlarını sosyal medyada geçirmeleri incelendi. Ders sırasında öğrencilerin gizli bir şekilde telefonları aracılığı ile sosyal medyaya girmeye çalışmaları, ders dinlemek yerine buna yönelmeleri bu kadar önemli ve büyük bir problemin araştırılmasına ve problemin belirlenmesini sağlamıştır.

1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Ülkemizde gelişen koşullar neticesinde yaşanan ilerlemeler ışığında sosyal medya denilen kavramın yaşamın tam ortasında yer aldığını göstermektedir. Araştırmada öğrencilerin bu kavram ile olan ilişkileri üzerinde duruldu. Sosyal medya gençlerin odağında olduğundan mesleğimiz gereği bu çalışma gerçekleştirildi. Konu bu durumdan önem arz etmektedir. Sosyal medyanın öğrenciler üzerinde yaratmış olduğu algı ve etkiler ortaya konmaya çalışıldı. Çalışma çerçevesinde, sosyal medyanın öğrencilerin sosyal medya denilen kavramla tanışıp okullarda, hayatlarının her alanında sosyal medyayla karşı karşıya kaldıkları sorunlar incelendi.

1.6. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLARI

Bu araştırmanın verileri 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Ardahan ilinin merkez ilçesinde bulunan 5 lisede 9. ve 12. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerden belirlenen sınıf düzeylerinden birer sınıf ile sınırlıdır. Araştırma kapsamında yapılan pilot uygulama Şehit Uzman Çavuş İbrahim Erdoğan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerine uygulanmış olup 9. ve 12. sınıflar seçilmiştir. Bu sınıflarda akıllı telefonu olan ve sosyal medyayı kullanan öğrenciler araştırmaya dâhil edildi.

1.7. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Sosyal medyanın öğrenci-aile arasındaki ilişkilere olumsuz yönde etkisi söz konusudur.

Sosyal medya sorunların çözümünde olumlu yönde etkilidir.

Sosyal medya kullanan öğrenciler yüz yüze iletişimden uzaklaşmaktadırlar. Sosyal medya kullanan öğrenciler için sosyal medya vazgeçilmezleridir.

1.8. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma için gerekli olan verilerin elde edilmesinde anket ve derinlemesine mülakat teknikleri kullanıldı. Yöntem olarak ise karma yöntem yapıldı. Ardahan ilinde görev yapıyor olmamız nedeniyle burada öğrencilerle hafta içi okulda çok zaman geçirilmesinden bir anlamda katılımlı gözlemler yapıldı. Bu gözlemler çerçevesinde öğrencilerin derslerde ve ders aralarında teneffüslerde, öğlen yemek aralarındaki davranışlarının incelenmesi üzerinde etkili oldu. Bu konuda sorun olduğunu fark ettiğimiz anda yüksek lisans tez konusunun bu olması gerektiği kanısına varıldı. Bu durum öğrencilerde çeşitli değişimlere de neden olmakta ve bizleri bu değişimlerin temelinde yatan sebeplerin neler olduğunu araştırmaya yöneltmektedir. Ardahan ilinin küçük ve imkânlarının yetersiz olması öğrencileri sosyal medyaya yönlendirmektedir. Dolayısıyla öğrenciler özellikle boş zamanlarında kendilerine uygun olarak yapacakları aktivitelerin olmaması nedeniyle sosyal medyaya yönelip vakitlerini orada geçirmektedir.

Çalışmayı gerçekleştirebilmek için bu konu üzerine yapılan çeşitli Türk ve dünya çapında gerçekleştirilen çalışmalar incelenip araştırıldı. Çalışma da teknikler olarak mülakat, katılımcı gözlem ve anket uygulandı. Bu konuda sayısal veriler önemli olduğundan dolayı bu teknikler kullanıldı. Çalışma esnasında mesleğimiz gereği öğrencilerle birebir diyalog halinde olmamız büyük bir avantajdır. Gerekli bilgilere doğrudan ulaşabilme imkânı sağlamaktadır. Çalışmada 9. ve 12. sınıflara uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Bunun nedeni dokuzuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin ortaokul son sınıftan liseye gelen öğrenciler olmaları ve on ikinci sınıflar ise üniversiteye hazırlık düzeyinde olmaları onlar tercih edilme sebepleridir. Dolayısıyla çalışma anında hem ortaokuldan lise hayatına katılan dokuzuncu sınıfların hem de üniversiteye hazırlık aşamasında olan on ikinci sınıfların bu konu hakkındaki düşünceleri araştırmada bizlere veri teşkil etmiştir.

Mülakat, en az iki bireyin bir amaç çerçevesinde bir araya gelinerek karşılıklı biçimde gerçekleştirmiş oldukları konuşmadır (Erdoğan,1993, s.4; akt.Tarhan,2006, s.4).

Katılımcı gözlem; araştırmalarda gözlem yapan kişinin bir kùltùre dahil olması bazen uzun süre bir çalışma yapması gerekmektedir. Bu süre gözlem yapan kişinin o kùltürün bir üyesi olarak bulunması ve o grubun üyesi gibi davranmasına bağlıdır (Kumtepe, 2013, s. 61).

Kümbetoğlu'na göre, sosyolojik ve antropolojik araştırmalarda yaygın biçimde kullanılan gözlem ile katımlı gözlem, “sosyal olguları oluşturan sebeplerin anlaşılmasında, davranışların meydana gelip kaybolmasıyla araştırmacının dinlemenin yanında birebir görerek tek elden veri toplamasını sağlayan bir veri toplama tekniğidir (Altundere, 2012, s. 203).

Anket, insanlardan söz ile ifade edilen ya da yazılı biçimde bilgi alabilmek için gerçekteşirilir. İnsandan beklenen bilgiler kendisi, çevresi ya da çalıştığı iş yeri ile ilgili farklı açılardan nicel ve nitel veriler olabilir. Bu bilgiler esas itibariyle yüz yüze gerçekteşirilerek, posta ile yazılı biçimde, telefon ile ya da internet ortamında sorular sorularak elde edilir. Bu tekniklerin bazıları ile birlikte de kullanılabilir. Araştırma konusu gereği anket yöntemini her daim gerektirmeyebilir (Arıkan, 2018, s. 2).

Ankette demografik özellikler, kullanılan sosyal ağlar ve yapmış oldukları paylaşımlarda neleri paylaştıklarına yönelik sorular sorulmuş olup SPSS(Statistical Package for the Social Sciences, Version 20) programı kullanılarak sorulara verilen yanıtlar çerçevesinde analizler yapılarak sonuca ulaşılmıştır. SPSS (Statistical Package for the Social Sciences, Version 20) programı; SPSS (Statistical Package for the Social Sciences, Version 20), 1968 yılında kullanılmaya başlanmış olup etkin bir şekilde Sosyal Bilimler başta olmak üzere Sağlık Bilimleri, Fen Bilimleri ve Eğitim Bilimleri alanlarında istatistiksel analizler yapılmasına olanak sağlayan bir bilgisayar programıdır. Günümüze yaklaşıkça kurum ile kuruluşların ekonomik faaliyetlerini değerlendirip yorumlayabilmek için de kullanılmaktadır. SPSS (Statistical Package for the Social Sciences, Version 20), kullanımı basit uygulama alanı büyük bir program olması sebebiyle; akademik çalışmalarda, Pazar araştırmalarında, anket çalışmalarında, sağlıkla ilgili elde edilen bilgilerin değerlendirilmesinde vb. gibi alanlarda kullanılmaktadır. Görünümü Excel ile benzerlik göstermektedir. Ancak SPSS (Statistical Package for the Social Sciences, Version 20) programıyla, Excel ile yapılamayan analizleri de gerçekteşirmek mümkündür (<https://www.yontemistatistik.com/2020>).

1.9. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evreni, 2022 – 2023 yılı eğitim-öğretim döneminde örgün olarak okul hayatına devam eden Ardahan ilinin merkez ilçesinde yer alan Fen Lisesi, Ardahan Rekabet Kurumu Anadolu Lisesi, Şehit Uzman Çavuş İbrahim Erdoğan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Şehit Türkmen Tekin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Kazım Karabekir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesindeki 9. ve 12. sınıflardaki öğrencilerinden oluşmaktadır. Ardahan Fen Lisesinden 9. sınıf öğrencilerden 28, 12. sınıf öğrencilerden 19, Ardahan Rekabet Kurumu Anadolu Lisesinden 9. sınıf öğrencilerden 19 öğrenci, 12. sınıf öğrencilerden 25 öğrenci, Şehit Türkmen Tekin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 9. sınıf öğrencilerinden 20 öğrenci, 12. sınıf öğrencilerden 28 öğrenci; Kazım Karabekir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 9. sınıf öğrencilerinden 29 öğrenci, 12. sınıf öğrencilerinden 27 öğrenci; Şehit Uzman Çavuş İbrahim Erdoğan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 9. sınıf öğrencilerden 31 öğrenci, 12. sınıf öğrencilerden 24 öğrenci katılım sağlamıştır. Katılım sağlayan 250 öğrenci ile gönüllülük esasına dayalı olarak çalışma gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Şehit Uzman Çavuş İbrahim Erdoğan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde öğrenim gören 9. sınıf ve 12. sınıf öğrencilerinden akıllı telefonu olanlar ve sosyal medyayı kullanan öğrencilerin olduğu sınıflar pilot uygulamanın gerçekleştirilmesinde katılım sağlamışlardır.

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU

Sosyal medya, günümüzün en önemli iletişim araçlarından birisidir. Çağımızın gelişme göstermesi ile birlikte sosyal medya kavramı hayatımıza dâhil olmaktadır. Gelişen dünya koşulları sayesinde yaşam alanlarında değişimler meydana gelmektedir. Bu değişimler toplumun her alanında etkili olmaktadır. Toplum etkisi altına alıp bir çember içine almaktadır. İnsanların gün içinde neler yapacaklarını, bunları ne kadar sürede gerçekleştireceklerini göstermektedir. Böylece insanlar planlanmış robotlar gibi yapacakları bütün işleri sanki öncesinden ellerine yazılı bir şekilde metinler verilmiş gibi yapmaktadırlar. İnsanlar yaptıkları her şeyi iyiden kötüye karşısındaki insanlara göstermeye, onlara duyurmaya başlamışlardır. Bu yüzden kendisinin ne istediğinden çok diğer insanların ne istedikleri ile ilgilenmektedirler. Dolayısıyla insanın önceliğinin kendisi olması gerekirken bu durumda değişen koşullara uyum göstermektedir. Her yapılan iş, aktivite insanın yararına olmaktan çıkıp toplum içinde nasıl saygınlık kazanırım, bu yaptıklarımın aynısını başkaları da yapar mı benim izimden gelirler mi şeklindeki sorulara dönüşmektedir. Çünkü değişen toplum koşulları bunları beraberinde getirmektedir. Bu durumda da insanlar hep diğeri gibi olma yolunda adımlar atmaktadırlar (Bayer, 2013, s. 2).

İnsanlar kendilerini diğer insanlara kanıtlayabilmek için internetin yaygınlaşması ile birlikte sosyal medya kavramını yaşamlarının merkezine almıştır. Toplumların bünyelerinde sahip oldukları farklılıkları aile çerçevesinde ele aldığımızda; her toplumun kendine ait bir aile yapısının var olduğu görülmektedir. Süreç içinde, ailenin yapısında, görevlerinde sürekli değişimler söz konusudur. Hatta aynı ülkenin kırsal ve şehir kesimlerinde bile aile yapıları arasında büyük farklar vardır. Aile yapılarındaki bu farklılığın en önemli sebeplerinden birisi farklı toplumsal değerler ve ilişkilerdir (Bayer, 2013, s. 2).

Sosyal medya, uzak olanı yakın yapan, mekân ve süre kavramını ortadan kaldırmasıyla zaman denilen kavramı da ortadan kaldırmaktadır. Sosyal medya insanların karşılıklı iletişim halinde olmalarını sağlayan platformlardandır (Gültekin, 2019, s. 5). Ayrıca sosyal medya uzaklığı ortadan kaldırıp insanlara istediği zaman istediklerine ulaşabilme imkânı sağlamaktadır.

Bourdieu'ya göre habitus kelimesi insanların kimliği haline gelmektedir. Dolayısıyla habitus insanın içinde bulunduğu her şeye karşılık gelmektedir. Habitus içinde bulunduğu durumlar karşısında sürekli bir yinleme içindedir. Yaşanılan ülkeden başka bir ülkeye gidildiği zaman hayatınızdaki her şeyin, alışkanlıklarınızın, dilinizin, yediğiniz yemeklerin, kültürünüzün değiştiği görülecektir. Bütün bunlara bakıldığı zaman habitusun değiştiği gözlemlenecektir. Bourdieu'ya göre insanlar yeni bir habitus ile karşı karşıya kaldığı zaman kendisinin habitusu da değişiklik görülecektir. Habitus kavramında bir toplumdaki diğerine göre de değişiklikler meydana gelmektedir. Toplum içinde yer alan sınıflarda aynı sınıf içinde olan insanlar ile farklı sınıflarda olan insanların karşılaştırılması sonucunda benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bu durum aynı toplumsal sınıf ile diğerleri içinde yer alan insanlar içinde geçerlidir. Buna Bourdieu'ya göre sınıfsal habitus kavramına da karşılık gelebilmektedir. Bourdieu toplumsal konumları aynı olan insanların birbirleri ile paylaşmış oldukları insanların bir arada olduğu bilinçler şeklinde sınıfsal habitusu tanımlamaktadır (Timur, 2006: 17; akt. Kaplan, Yardımcıoğlu, 2020, s. 28).

Habitus insanların yeryüzünde var olmalarında tercih konusu olmasında bir olmaları içinde tüm biçiminde belirtilen bir araya getiren kavramdır (Bourdieu:1995a, 23; akt. Kaplan, Yardımcıoğlu, 2020, s. 28). Habitus, toplumda meydana gelen tecrübelerimizin sonucu olması ile birlikte aklımızda meydana gelen yatkınlığa karşılık gelmektedir. Bu durumlar, deneyimlerimiz bilgiye olan yaklaşımımız üzerinde etkiye sahiptir. Bu durumda habitus, insanın maruz kaldığı bu durumda toplum içinde bilişsel ve belirtisel bir mekanizmaya dönüşmektedir. Toplumun oluşmasında etkili olan habitus, insana birden fazla kimlik yüklemektedir. Dolayısıyla insan bir grup ya da sınıfın üyesi olarak davranışlarını buna göre düzenlemektedir (Palabıyık, 2011, s. 9).

Toplumsal değişimle birlikte sosyal yapıdaki sosyo-ekonomik farklılıklar aile yapısının süreç içinde değişmesini de beraberinde getirmiştir. Fakat ailenin toplumsal hayatın devamı için elzem ve evrensel karakteri yanında, aile üyelerinin duygusal bir temelde şekillenen ilişkileri, üyelerine çeşitli sorumlulukları yüklemesi, bireylerini şekillendirici özelliği ve kendine has kurallarla çevirili olması da hemen her aile tipinde görülen ortak özelliklerdendir (Bayer, 2013, s. 3). Aile içinde teknoloji kullanımının yaygınlaşması aile üyeleri arasında kopuklukların oluşmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla aile içindeki ilişkilerde zayıflıklara neden olmaktadır. Örneğin; akşam herkes

evdeyken aile üyelerinin teknoloji ile uğraşmaları aile içi iletişimin aksamasına neden olmaktadır. Aile üyeleri birbirleri ile daha az zaman geçirmekte, kendilerini teknolojiye, sosyal medyaya daha fazla adamaktadırlar. Bu durumda da düzende bozulmalar meydana gelmektedir. Aile içindeki yüz yüze ilişkilerde aksaklıklar meydana gelebilmektedir.

Aile bireye doğuştan bir statü sağladığı gibi yaşam süreci içinde de üyelerine statü ve saygınlık kazandırmaktadır. Ailenin sosyal ve kültürel yapısı, ekonomik ve eğitim durumu, üyesi olan bireyin statüsünü etkilemektedir (Kır, 2011, s. 10). Aile denilen kurumun içine doğduğumuz andan itibaren üyelerine bir saygınlık sağlamaktadır. Bireyler dünyaya gelirken ailelerini seçemezken kendilerini bir yandan geliştirmektedirler. Bireyler bunu yaparken aile içindeki diğer bireyleri kendilerine örnek almaktadırlar. Bu örnek alma durumu olumlu da olumsuz da olabilmektedir (Aslan, 2002, s. 31, 32). Aile içinde bireyler birbirlerini her konuda etkilemekte birinin teknolojiye, sosyal medyaya olan ilgisi ona zaman ayırması diğerlerini de etkilemektedir. Onlar da sosyal medyada zaman geçirmeye başlayıp günün çoğu vaktini sosyal medyaya sanal âleme ayırmaktadırlar. Orada meydana gelen olaylar, durumlar hakkında bilgi sahibi olup ona göre hareket etmektedirler.

Aile denilen kurum geçmişten günümüze varlığını koruyan bir kurumdur. Ancak geçen zamanla birlikte meydana gelen değişimler ailede de değişimlere sebep olmaktadır. Bu değişimlerle ailenin çocuk üzerindeki etkilerinde de değişimler olmaktadır. Aile yapısı değiştikçe çocuk yetiştirme durumu geleneksel aileden kent ailesine doğru değişiklikler göstermektedir. Çünkü ailede meydana gelen değişimler var olan koşulların değişmesine de sebep olmaktadır. Çocuğun aile içinde başlayan eğitiminden bütün hayatı boyunca etkili olacak eğitimi üzerinde etkili olmaktadır. Çocuğun bütün yaşamını etkileyecek her alanda etkili olmaktadır (Eyce, 2000, s. 2). Aile içinde anne babanın yaptıkları çocuklar üzerinde onların da yapacakları davranışlarda etkilidir. Örneğin işten gelen bir baba çocukları ve eşi ile ilgilenmek yerine eline telefonu alıp sosyal medyada neler olup bittiği ile ilgilenirse onlarda babanın yaptıklarını gerçekleştirirler. Bu durumda aile içinde sağlıklı bir iletişim, etkileşim gerçekleşemez ve aile ilişkilerinde kopukluklar ortaya çıkar.

İletişim teknolojileri insanlara, düşüncelerini ve eserlerini paylaşacakları olanaklar yaratan, paylaşım ve tartışmanın esas olduğu bir medya sunmaktadır. Sosyal medya olarak adlandırılan bu sanal ortam, kullanıcı tabanlı olmasının yanında kitleleri ve

insanları bir araya getirmesi ve aralarındaki etkileşimi arttırması bakımından önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalar insanların, bu sanal gerçeklik içinde gün geçtikçe daha fazla vakit harcadıklarını, bu sanal gerçeklik içinde gerçek yaşam ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştıklarını ve yine bu sanal gerçeklik içinde yeni bir dünya kurarak yaşadıklarını göstermektedir. Kimi zaman sanal dünyayla gerçek dünya arasındaki sınırın belirsizleştiği de gözlenmektedir. Öyle ki bu dünyada arkadaş bulma, bu dünyadaki insanlarla sosyal ve siyasi düşünce alışverişinde bulunma; hatta bu dünyadan birileriyle tanışıp evlenme gibi ciddi kararlar alınabilmektedir. Özellikle gençler arasında kullanım değeri bakımından hızlı bir yükseliş gösteren sosyal medya, diğer yandan da günümüzün geleneksel medyasına rakip olmakta; hatta kimi zaman tehdit eder duruma gelmektedir (Bat, Vural, 2010, s. 3350).

Toplumsal değişim, teknoloji ve eğitim birbiri ile karşılıklı etkileşim halindedir. Teknolojideki hızlı değişimler ise, bu süreçte teknolojinin yönlendirici etkisinin daha fazla olmasına neden olabilir. Teknolojideki gelişim ve eğitim gereksinimleri, uzaktan eğitimde sosyal ağ kullanımının iyi bir seçim olabileceğine işaret etmektedir. Ancak, bu süreç sadece teknik birtakım olanakların öğrenenlere sunulması gibi düşünülmemelidir. Sayıca ve hız olarak bireyler arasında artan etkileşim, iletişim ve bilgi paylaşımının eğitim süzgecine uğrayarak başlangıçta, süreçte ya da sonuçta yanlışlardan, risk ve tehlikelerden olabildiğince arındırılması sağlanabilir. Bu süreçte, belli yeterliliklerin toplumdaki bireylere kazandırılması önem taşımaktadır. Böylelikle, sosyal ağların bir nevi kontrollü kullanılması, dolayısıyla da potansiyel sorunlardan kurtularak olumlu yanlarından üst düzeyde yararlanılması mümkün olabilecektir (Güneş, Uça, 2016, s.192). Enformasyon ve iletişim teknolojileri, enformasyona erişimi kolaylaştırmış ve hızlandırmış, erişim kanallarını arttırmıştır. Enformasyon ve iletişim döneminde enformasyonun yaşamın, başarının ve gücün merkezi olması nedeniyle bireylerin eğitim gereksinimleri de paralel olarak artmıştır. Bu dönemde, ‘daha fazla sayıda bireyin eğitime gereksinim duyması’, ‘bireylerin yaşamları boyunca eğitime gereksinim duyması’ ve ‘herhangi bir anda ve alanda daha fazla enformasyonu kapsayan eğitime gereksinim duyulması’ söz konusu olabilmektedir. Örgün eğitim, öncelikle fiziksel koşullara bağlı olarak bu talebi sayısal olarak karşılamakta yetersiz kalmakta, mevzuat ya da ön koşullar bazı bireyler için sınırlayıcı olmaktadır. Diğer yandan, yeni teknolojiler eğitim maliyetlerinin düşmesine de neden olmaktadır.

İnternetin yaygınlaşarak eğitim ile ilgili birçok açılımlar getirmesi önemli gelişmelerdendir. İnternet, başlangıçta eğitim alanında araştırma ve kaynaklara erişme açısından yarar sağlamaktayken günümüzde eğitimin doğrudan verilebildiği bir ortam haline gelmiştir. Böylelikle, sözü edilen eğitim gereksinimlerinin karşılanmasına olanak vermektedir (Güneş, Uça, 2016, s.197).

Toplumsal değişim, ilişkilerin değişmesi olarak nitelendirildiğinde sosyal ağlar sayesinde bu değişimin hızı yüksek olabilir. Sanal âlem ve gerçek dünyanın iç içe geçmesiyle bu değişimin etkisi de fazla olacaktır. Sosyal ağların eğitime entegrasyonu, toplumdaki bireylerin kimliği ve dolayısıyla toplumun kendisi üzerinde etkili olacaktır (Güneş, Uça, 2016, s.203).

Toplumsal değişim sosyal ağların etkisiyle daha da etki altına girmektedir. Günden güne değişimlere sebep olmaktadır. Böylece insanlar bu değişimlere ayak uydurarak kendilerinde, yaşamlarında farklılıklara sebep olmaktadır. Teknolojik gelişmelerle ve dijital çapın başlamasıyla birlikte iletişime farklı boyutlar eklenmiştir. İnternet ortamının yoğun kullanımıyla beraber iletişim etkileşimlerinin dijital platformlara taşındığı gözükmemektedir. İnternet ortamında kullanıcıların paylaşım yapmasına ve aynı zamanda okuyucuların da paylaşımlara yorum yapmasına imkân sağlayan sosyal medya kavramı gelişmiştir. Sosyal medya çok kısa sürede çok geniş bir kitleye ulaşım imkânı sağlamaktadır. Bireyler farklı ülkelerdeki birçok kişiyle kolaylıkla iletişim kurabilmekte ve birçok bilgiye rahatlıkla ulaşabilmektedir. Sosyal medya hem kullanıcıya hem de katılımcıya paylaşım yapma imkânı sunmaktadır.

Bireyler sosyal medya yardımıyla zaman ve mekân sınırlamasını kaldırarak paylaşımında bulunabilmektedir. Sosyal medyaya erişimin kolay sağlanması ve yoğun bir şekilde kullanılmasıyla iletişim, dijital ortamlara taşınmaktadır. Kullanıcılar bu sayede istedikleri zaman, istedikleri şekilde paylaşımlarda bulunabilmektedir. Ulaşmak istedikleri bilgileri çok daha hızlı ve çok az maliyetlerle elde edebilmektedir. Sosyal medya eğitim ve bilgi açısından da çok büyük bir kaynak oluşturmaktadır. Sosyal ve kültürel hareketlerin sağlanmasında da etkili olarak kullanılan bir iletişim aracıdır. Ayrıca sosyal medya, yüksek kullanıcı kitlesi sebebi ile ekonomik anlamda da önemli bir potansiyele sahiptir. Sosyal medya farklı bir açıdan ele alındığında ise insanların kişisel gelişimlerine destek olma, bilgi erişimi, gündemin takip edilebilmesi bakımından bilgi üretim ve paylaşım kapasitesi çok yüksek bir araçtır. Bu nedenle eğlenme amacıyla

kullanılabileceği gibi kişisel gelişim ve bilgi konularında da büyük bir öneme sahiptir (Saçıkara, 2018, s.2).

Toplumların kalkınmaları yeni teknoloji geliştirmeleri ve bunları toplumsal, kültürel yaşantıya geçirebilmeleri yoluyla gerçekleşmektedir. Teknolojinin getirdiği yeniliklerin ekonomi ile ilişkili olması ve ekonomik ilişkileri yakından takip etmesiyle, ekonomi teknolojinin yönlendirmesi altına girmiş gözükmektedir. Teknoloji ve bilginin toplumun her alanında etkin bir biçimde dağılımını sağlayan ülkeler yeni istihdam alanları yaratabilmektedirler. Bu yeni alanlar ise nitelikli işgücünü gerektirmektedir. Teknolojik gelişmelerin işgücü üzerindeki etkileri konusunda farklı görüşler mevcuttur. Esnek üretim sistemleri özellikle yeni teknoloji kullanımıyla yakından ilgilidir. Bazı yazarlar bu yeni istihdam alanlarının verimliliğin artması ve işgücünün nitelik kazanması için gerekli dönüşüme olanak sağlayacağı görüşündedirler. Bazı yazarlar ise dünya pazarında üretim yapmanın belirsizlikleri de beraberinde getirerek işgücü açısından sömürülerin daha da artacağı görüşüne ağırlık vermektedirler (Ansal, 1996, s. 651;akt. İçli, 2001, s. 68).

Teknolojik gelişmeler ve istihdam arasındaki ilişki çok yönlü olup farklı açılardan olumlu ve olumsuz yönlerde etkileri olabilmektedir. Teknolojik olanakların ve teknoloji politikalarının geliştirilmesi işgücünün donanımı ve üretkenliğinin artmasında önemli bir role sahiptir. Teknoloji üretimi ile dış ticarete rekabet gücü, ihracat ve ulusal servet birikimi arasında önemli bir ilişki vardır. Uzun dönemli çalışmalar istihdam ve ekonomik gelişim için işgücünün aktif bir biçimde karar alma mekanizmalarına katılımını önemli bir hale getirmektedir. Üretim ve bilgi teknolojisinde sağlanan gelişmeler üretim koşullarını, çalışma koşullarını, üretim anlayışını ve organizasyon yapısını da etkilemektedir (İçli, 2001, s.68).

Teknolojik değişimler çalışma yaşamını etkilemekte ve biçimlendirmektedir. Bilgi ve teknolojinin her alana girmesiyle istihdam alanında da yapısal dönüşümler görülmeye başlanmıştır. Gelişmiş ülkelerde istihdam alanında hizmet ve bilgi sektörünün payı giderek artmaya başlamıştır. İşgücüne bilgi ve beceri kazandırılmasında önemli bir role sahip olan eğitimin ekonomik gelişmelere katkısı da son derece önemlidir. Bilgi toplumuyla birlikte sermayenin yanı sıra işgücünün de küreselleşmesinden bahsedilebilir. Bunun doğal bir sonucu olarak eğitim ve insan kaynakları yönetiminin de gelecekte çok önemli bir yere sahip olacağı söylenebilir. Eğitim süreci içerisinde işgücüne gerekli

formasyonun sağlanması yönündeki talebin artması beklenebilir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde teknolojik gelişmelere uyum sağlama gelişmiş ülkelere göre daha zor olmaktadır. Yeterli altyapı ve nitelikli işgücüne sahip olmama gelişmekte olan ülkelerde ucuz işgücü kullanımının yoğun olmasına yol açmaktadır. Diğer yandan da ileri teknolojinin kullanılabilmesi açısından nitelikli işgücüne duyulan gereksinim artmaktadır. İşgücünün yeni istihdam alanlarına uyum sağlaması açısından geliştirilecek politikaların eğitim politikalarıyla birlikte ele alınmasında yarar vardır (İçli, 2001, s. 67, 68).

İletişim, aynı zamanda kültürlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasında kullanılan bir araçtır. Kültür, toplulukların maddi ve maddi olmayan değerlerin tamamıdır ve ulusal bir kavramdır. Medeniyet ise toplulukların ortak değerlerinin bir araya getirdiği uluslararası bir kavramdır. Bu kavramların aktarılması ve gelişmesinde iletişim önemli bir etkiye sahiptir. Bugün ise iletişimin en yaygın olduğu ortam sosyal medya platformlarıdır (Saçıkıralı, 2018, s. 3). İnternetin buluşu ve sosyal medyanın oluşması birçok farklı algıyı beraberinde getirmiştir. İnternet toplumu etkilemeyen bir araç olmasına karşılık toplum içinde internete farklı bakış açıları mevcuttur. Ülkemizde ise internet daha çok sörf ve sohbet ortamı için kullanılmasına karşılık haberleşme, eğitim ve bilgi ortamı olarak kullanılması ile ilgili farkındalık daha azdır. İnternetin bulunmasıyla beraber küreselleşen enformasyon akışının en son hali olan paylaşım ağları, zaman ve mekân kavramlarının yeniden şekillenmesini sağlayarak toplumsal hayatın tekrar yorumlanmasını sağlamaktadır. Bu nedenle küresel bir ağ içerisinde oluşan bu yeni sürecin tanımlanmasında en uygun olan en anlamlı tanımlama “ağ toplumu” dur (Saçıkıralı, 2018, s. 5, 6).

Aile, insan için gerekli olan normları kazandıran bir ortam sağlar. Bu işlev, insanın içinde yaşadığı sosyalliğe uyumunu sağlamaktadır (Eşsizozğlu ve diğerleri, 2012, s. 7). Bunun yanında sosyal medyanın ailenin içine girmesiyle bahsedilen bu sosyallik önemini kaybetmeye başlamaktadır. Çünkü insanlar sosyal medyaya zaman ayırarak yüz yüze iletişimden, sosyallikten uzaklaşmaktadır.

Toplumun bütün yönleri aslında aile içinde gerçekleşmektedir. İnsan ilk önce aile içine doğduğundan bütün özelliklerini ailesinden öğrenmektedir. İnsanlar aile içinde sadece biyolojik yönden değil sosyal, psikolojik bütün alanlarda ailesinden eğitim almaktadır (Eyce, 2000, s. 2). Bütün bunları aile içinde sağlarken bireyler kendilerini

ortama daha yakın hissetmeye başlamakta ve günün her anında buldukları küçük boşluklarda da sosyal medyada zaman geçirmektedirler.

Evrensel bir kurum olan aile, özellikleri, geçirmiş olduğu değişim evreleri, karşılaştığı sorunlar bakımından temel bir çözüm ünitesidir (Canel, 2012, s. 4). Teknoloji ile birlikte ailede değişimler söz konusudur. Anne ve baba çocuklarına vakit ayırmak yerine cep telefonlarına, sosyal medyaya zaman ayırmaktadırlar. Sosyal medya aile bağlarında kopmalara neden olmaktadır. Dolayısıyla bu durum toplumun yapısında da değişimlere sebep olmaktadır.

Ailenin, insan neslinin korunması ve devamını sağlama gibi temel niteliklerini hiçbir dönemde ve toplumda kaybetmediği, bugünde değeri artan bir önemle bu işlevlerini devam ettirdiği görülmektedir (Kır, 2011, s. 382). Ancak aile içinde gelişen teknoloji ile oluşan değişimler bu durum üzerinde de etkisini göstermektedir.

Kentsel yaşam koşulları adeta çocuğun aileden dışlandığı izlenimini doğurmaktadır. Zaten işyerleri ile aile mekânlarının birbirlerinden uzak olması, komşuluk ilişkilerinin ortadan kalkması, TV ve diğer kitle iletişim araçlarının etkisi, sosyal medyanın ailenin içine girmesi, çocukla anne ve babasının dünyaları arasında bir uzaklaşmaya, kopukluğa sebep olmaktadır (Aslan, 2002, s. 31, 32).

2.2. SOSYAL MEDYA VE ÖZELLİKLERİ

Sosyal medya bugün toplum içinde önemli iletişim kanallarından birisi haline gelmektedir. Sosyal medya sayesinde insanlar karşısındaki insanlarla iletişim kurabilme ile birlikte birçok veri ve bilgiyi de birbirlerine iletebilmektedirler. Sosyal medya ile birlikte insanlar bir tek izleyici konumunda değil, kullanıcılar artık sosyal medya sayesinde kendi istediklerini oluşturabilmekte ve bu isteklerini başka insanlara da aktarabilmektedirler. İnsanların sosyal medya aracılığıyla içeriğe dâhil olması onu modernliğe iten önemli bir özelliğidir. Bu özellik onu gelenekselin dışına çıkarmıştır (İnce, Koçak, 2017, s. 738).

Bireylerin sosyal çevrelerini genişletmelerine zemin hazırlayan sosyal medya, yeni insanlarla tanışmak, bir konu ile ilgili bilgi sahibi olmak, yorum yapabilmek, yeni keşifler yapabilmek, yeni çıkmış olan müzik ve videolara hızlıca ulaşabilmek ve bunları paylaşabilmeleri açısından günümüzde sıkça kullanılan bir iletişim ortamıdır. Sosyal medya, kullanıcıları tarafından kendi profillerini ortaya çıkarıp, mevcut olan ilişkilerinden oluşan kişi gruplarıyla iletişim halinde oldukları ve diğer kullanıcıların

profillerini de takip edebildikleri sanal platformlardır (Boyd ve Ellison, 2004; akt. Tuğlu, 2017, s. 6).

Kitle iletişim araçlarının gelişiminde internet denilen kavramın etkisi söz konusudur. Dünya çapında iletişimin, kısa sürede çeşitli şekillerde gerçekleşebilmesi (web 1.0) önemlidir. Ancak daha fazla oranda öneme sahip olan ise web tabanlı olarak çalışan sosyal medyanın (web 2.0) ortaya çıkmasıdır. Sosyal medya, farklı olarak değişik biçimlerde iletişim kurabilme de söz sahibidir. İşte burada sosyal medyayı farklı yapan, sadece bu değil, bütün toplumu değişik biçimlere denk getirmesidir (Gültekin, 2019, s. 4).

Sosyal medya, dijital platformda yer alan her şeyi bütünüyle kendi bünyesinde barındıran ve çok gelişme göstermiş olan montaj özelliğini bünyesinde barındıran bir sistemin parçası halindedir. Dünyanın herhangi bir yerinde yaşayan birbirini tanımayan insanlar, diğer insanlara kolayca ulaşabilmekte ve bunun yanında tüm dünya tarafından bir ünlü insana dönüşebilmektedirler. İnsanlar, sosyal platformları kullanarak görüşlerini kendiliğinden daha özgür bir biçimde ifade edebilmektedir (Zeybek, 2015; akt. Tuğlu, 2017, s. 9).

Sosyal medya gündelik hayatımızın en önemli konularından biri haline gelmektedir. Bugün insanlar, kitle iletişim araçları ile yaşamlarını gözden geçirip uyarlamaya çalışmaktadırlar. Sosyal medyanın sık bir şekilde kullanıldığı modern toplumlarda insanlar uyandıkları andan itibaren cep telefonlarını ellerine alıp sosyal medyada gezinmeden, televizyona göz atmadan gündelik yaşamlarına başlamamaktadırlar. O günkü giyilecek olan kıyafetleri belirlemek için hava durumuna bakmaktadırlar, akşam yapacakları işleri televizyon ya da sinemadaki programa göre belirlemektedirler. Medya sadece kişinin kendi ihtiyaçlarına değil bir de toplumsal yaşam için önemli olan unsurlardan ekonomik, siyasi, kültürel yaşam üzerinde de önemli bir etkiye sahiptir. İnsanların dünyadan haberdar olmaları medya aracılığı ile gerçekleşmektedir (Toruk, 2008, s. 475).

Sosyal medyayla etkileşim içinde olmak, fikir ile herhangi bir haberi iletme isteyen insanların internetten yararlanarak içinde yer aldığı sanal bir ortamdır. Birden fazla sosyal medya sitesi görüş açıklama, bilgi iletme ve açıklamaya açıktır. Önceki dönemdeki kitle iletişim araçlarının insanlara tek yönlü biçimde kurduğu iletişim, sosyal medyada karşılıklı biçimde yapılabilmektedir. Bu yeni medya, bütün insanlığa ilgi alanları çerçevesinde insanların bir araya gelmeleri ile diğer insanlarla iletişim kurmalarına fırsat vermektedir. Kendine ait kabiliyetlerde bulunan sosyal medya ile

insanlar artık günlük yaşamlarında birebir iletişim kurmak yerine “chat”leşmeye, “blog”lara yazmaya, istedikleri insanlarla iletişim kurup her şeyi paylaşma imkânları elde ederek buna göre hareket etmektedirler (Durmuş vd.; 2010: s. 12-13). Castells, bunu “ağ toplumu” şeklinde ifade etmektedir. Castells’e göre, bilgi teknolojisi devrimi ve kapitalizmin yeni baştan kendini yenilemesi yeni bir toplum tipi olan “ağ toplumu” nu ortaya çıkarmaktadır (Castells 2006: akt. Şentürk, 2013, s. 30).

Bilim ile teknolojinin en fazla etkileşim halinde olduğu alanların başında, iletişim gelmektedir. Yakın zamandaki gelişmeler yeni değişimleri de beraberinde getirmektedir. Varolan yer ile zamanın farklılık göstererek, iletişimin büyük oranda artış göstermesi, bu farklılıkları kendi arasında en önemli durum haline getirmektedir. İletişim teknolojisinin imkânlarıyla ilk kez karşı kalınan dünyanın çok farklı toplum ve kültürdeki insanlarla, tarihi bir olay olarak ortaya çıkmaktadır. Çok sayıda insan, çok kısa bir süre içinde bir bilgiyi diğer insanlara iletebilmekte, bir olayla karşı karşıya kalındığında kendi görüşünü ifade edebilmekte, herhangi bir olay veya değişimle karşı karşıya kalındığında tepkisini ifade edebilmekte, ortak bir proje yapabilmekte, birbirlerinden her ne kadar uzaklıkta olsalar dahi ticaret yapabilmekte, dünyada meydana gelen olayları oldukları yerlerden takip edebilmektedirler. Daha fazla sayılabilecek bu durumlar aynı anda gerçekleşmektedir. Sosyal paylaşım ağlarını iletişim aracı halinde kullanmak, değişimlerin bir ürünü şeklinde değerlendirilmektedir (Şentürk, 2013, s. 32).

Sosyal paylaşım ağları, onları kullanan insanlara kendi istediklerini yapabilmelerine, karşısındaki insanla iletişim kurabilmelerine, yaptıklarını diğer insanlar ile paylaşabilmelerine imkân sağlayan, çeşitli teknolojileri bünyesinde barındıran platformlardır (Fuchs, 2011, s. 141; akt. Uluç, Yarcı, 2017, s.89).

Sosyal ağlar, bloglar, wikiler, podcastler, forumlar ile içerik toplulukları, sanal oyun ortamları ve mikrobloglar gibi birbirinden farklı alanlara sahip olan sosyal medya, onu kullanan insanların kendileri ile alakalı bireysel haberleri iletebilecekleri, arkadaş olabilecekleri ya da arkadaşları ile sık bir biçimde iletişim sağlayabilecekleri, resimlerini, videolarını paylaşabilecekleri, değişik çalışmalar düzenleyebilecekleri web sitelerine genel olarak verilen isimdir (Eldeniz, 2010 s. 27; akt. Uluç, Yarcı, 2017, s. 89).

Karal ve Kokoç (2010, s. 251-263)’a göre, sosyal iletişimi ilk sırada tutan web 2.0 teknolojilerinin gelişimi ile birlikte bugün daha değişik internet platformları insanlara ulaşmaya başlamış ve ilgili platformlardan birisi de, Web 2.0 teknolojisinin önemli

bileşenlerinden ve en popüler paylaşım ortamlarından biri olarak kabul edilen sosyal ağ siteleridir (akt. Borak, 2020, s. 20).

Yeni medya teknolojileri sayesinde toplumda değişimler söz konusudur. İnsanlar bu değişimlere ayak uydurmaya çalışmaktadırlar. Çağda da değişimler söz konusudur. İnterneti ayrıntılı bir şekilde açıklayacak olursak insanlara herhangi bir konu hakkında kendini ifade edebilme imkânı sunan bir alandır. Bu durumda sosyal ağlarda hesabı olan insanların bir şey üretme, bu üretmiş olduklarını diğer insanlarla paylaşma imkânı elde etmektedirler. Bu olanlar toplumu eğlenceli bir ortam haline getirmiştir. Bu olanlar bütün dünyayı etkisi altına almaktadır.

İnsanlara her anlamda yardımcı olan, daha çok yıkıcı ve komik öğelerle dolu sosyal ağlarda kişilerde de değişimler meydana geldi. Eğlence sosyal ağlarla her türlü bilginin, ögenin daha kısa sürede yayılması ile bir uluslararası kimliğe dönüşmesine imkân sağlamaktadır. Günümüzde sosyal medya yaşamımızın her alanına girerek yaşamlarımızın şekillenmesinde etkili hale gelmiştir. Bizler de sosyal medyanın yaşamımız üzerindeki etkilerini idrak etmeye başlıyoruz. Günümüzde internetle günlük yaşamın iletişim halinde olduğu bir dünyadayız. Bizlerin internet aracılığıyla tanışıyor olmamız ve fiziksel olarak burada görüşebilmemiz, bu entegrasyonun bir kanıtıdır (Sığın, 2016; akt. Sığın, 2019, s. 26, 27).

2.3. KÜRESELLEŞME VE SOSYAL MEDYA

İnsanlar interneti bir tek gündelik hayatlarını kolaylaştıracak, bazı işlemleri gerçekleştirmek için kullanmamaktadırlar. Bununla birlikte daha çok eğlenme ve boş zamanlarını daha eğlenceli geçirme amaçlı kullanmaya başlamışlardır. Üstelik gelinen bu konumda sosyal medyada çok zaman geçirmeye başlamışlardır (İnce, Koçak, 2017, s. 737).

Dünyayı tamamıyla farklı bir boyuta getiren küreselleşme sürecinin bir diğer adı da bilgi toplumdur. Dünyada hızlı bir şekilde ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi hayatı etkisi altına alan bu yeni dönemin özelliklerinin başında bilgi gelmektedir (Talas, 2013, s. 47).

Hangi isimle tanımlarsak tanımlayalım odağında bilgi olan bir yeni dönemin yaşandığı kesindir. İnsanlığı bütünüyle değiştiren ve dönüştüren bu süreci çeşitli boyutlarıyla analiz etmek temel gereklilikler arasındadır (Talas, 2013, s. 48).

Anthony Giddens ise, küreselleşmenin modernlik sonucunda ortaya çıktığını kabul görmektedir. Bu bağlamda küreselleşme, birbirinden uzak yerleşim yerleri ile ilişkilendirildiği yerel oluşumların çok uzaktaki durumlarla şekillendirildiği dünya boyutundaki sosyal ilişkilerin artması şeklinde tanımlanabilir. Anthony Giddens, küreselleşmeyi Batı ile bağlantılı biçimde ele almaktadır (Giddens 1998: 25-28; akt. Talas, 2013, s. 50).

Haberleşme fırsatları ile ortaya çıkan yeni imkânlarla dünyada artık mesafeler arasındaki uzaklığın bir değeri ortada kalmamıştır. İnsanlar, çok az zamanda birbirleri ile bağlantı içinde olup hepsinden haberdar olabilme imkânına sahiptirler (Talas, 2003: 19; akt. Talas, 2013, s. 56).

Küreselleşme, kitle iletişim araçlarının yaygın bir biçimde kullanılması ile birlikte dünyadaki toplumların ekonomik, sosyal ve kültürel seviyede birleştiği ve dünyanın bir ucunda gerçekleşen olayların ve gelişmelerin daha fazla alana yayılmasında toplumları etkisi altına alması olarak bir tanımlanabilir (Suğur, 1995, s. 56). Küreselleşme kavramı dünya üzerinde toplumların birbirlerine benzeme sürelerini ve bununla beraber tek bir kültürün ortaya çıkmasına; toplumların farklılaşmasına karşılık gelmektedir (Keyman, 2000: 9, akt. Ahmadov, 2019, s. 28).

Küreselleşme, günümüze doğru gelindiğinde etki alanı daha çok tercih edilen terimlerin ilk sırasında yer almaktadır. Küreselleşme teriminin ilk kez kullanıldığı zaman konusunda farklı iddialar söz konusu iken bu iddialardan birine göre ilk önce 1963 yılında Kanadalı Sosyoloji Profesörü Marshall Mc Luhan'ın kullandığı "global köy"(global village) terimiyle ortaya çıktığı savunulmaktadır. Luhan' a göre, dünyanın yalnızca belirli bir bölümü global köy haline gelmektedir. Bazı iddialara göre de "küreselleşme" terimi 1980'lerde Harvard, Stanford ve Columbia gibi prestijli Amerikan okullarında kullanıldığı gözlemlenmiş olup bunun yanında bu çevrelerde önemli bir biçime getirilmiştir (Erbay, 1998, s. 145-146, akt. Uluç, Yarcı, 2017, s. 92).

Antony Giddens'ın iletişim ağları şeklinde ele aldığı küreselleşmeyi farklı bir boyuta dönüştüren en önemli öge ise bugüne bakıldığında internetin olduğu gözler önüne serilmektedir. Ağ toplumunda önemli bir değişimde etkili olan önemli öğelerin en başında internet yer almaktadır. Dijital devrim konusundaki önemli gelişmelerin başında internet, geçmiş dönemdeki mobil teknolojilerin gelişimi, sosyal ağların fazlalaşması ile insanlar açısından ayrılmaz önemli bir duruma gelmesi söz konusudur (Akt. Sığın, 2019, s. 6).

Teknolojide meydana gelen değişmelerle ilişkilerin yoğunlaşması yüksek oranda ortaya çıkması söz konusudur. Bauman'da küreselleşme konusunda içinde bulunulan durumu, insanların birbirleriyle büyük oranda yoğunlaşmış, insanlarda bu dönemde sosyal, ekonomik ve çok sayıda içeriği bünyesinde barındıran önemli zamanı yaşamaktadır şeklinde dile getirmektedir (Bauman, 2012, 63; akt. Sığın, 2019, s. 6).

2.4. MEDYA SOSYOLOJİSİ KURAMLARI

Akranlar birbirleri ile iletişim halindeyken çocuklar ve yetişkinler aileleriyle konuşmadıkları konuları da birbirleri ile paylaşırlar. Moda, müzik gibi konular bunların başında gelir. Erişkinler dâhil olmak istedikleri grubun davranışlarını taklit ederler. Bunun amacı bireyin içinde bulunduğu grup tarafından kabul görmesini sağlamaktır. Akran gruplarında çocuklar arkadaşlık kurmayı, çatışmayı ve uzlaşmayı sağlama yöntemlerini öğrenir. Medya, geniş bir kitleyi hedef alan, kişisel olmayan iletişim şeklidir. Medya insanları birbirine bağlama işlevi görür ve geniş bir ölçekte bilgi dağıtımını yapar. Tüm toplumlarda medyanın insanların tutum ve davranışlarına etkisi vardır. İnsanlar boş zamanlarının büyük bir bölümünü televizyon seyrederek geçirmektedirler. Televizyonun ocuklar, gençler ve yetişkinler üzerindeki etkileri, önemli tartışma konularını oluşturmaktadır (Bahar, 2009, s. 73).

Sosyal bilimlere bakacak olursak toplumsal hayat hakkında bilgi verebilen kuramlardan birisi liberal kuramdır. Kitle iletişime yönelik öncelikle liberal kuramlar 1930'lu, 1940'lı yıllarda ticari hedefler işığında ortaya çıktığı ifade edilebilir. Kitle iletişim alanında yer alan toplumsal düzeni amaçları doğrultusunda sağlayan liberal kuramlar "ana akım" ya da "egemen kuramlar" şeklinde de nitelendirilmektedir. Ana akım liberal kuramlar, yapısal işlevselci kuram ile sembolik etkileşimciliğe dayanmakla birlikte medya aracılığıyla iletilen içeriklerini kullanan kullanicıların fikirlerini ne yndebiimlendirdiğini, medya mesajlarının kullanicılar üzerindeki etkilerine yönelirler (Karaboğa, 2016, s. 15).

Liberal oğulcu yaklaşımda medyanın hayat için büyük bir öneme sahip olduğu savunulmaktadır ve ayrılmaz bir parçası olarak görülmektedir. Bu durumun kökeninde medyanın habercilik fonksiyonu bulunmaktadır. Medya bu fonksiyonu ile 'gzetimci rolünü' gerçekleştirmekte; 'düşünce pazarı'nı meydana getirmektedir. Bunlardan dolayı, çoğulcu demokrasilerde Yasama, Yürütme ve Yargı'dan sonra '4. G' olarak kabul

edilmektedir. Fakat medyanın bu fonksiyonunu yapabilmesi için, haberlerini nesnel biçimde gösterebilmesini “koşul” kabul etmektedirler (Özer, 2006, s. 43).

Liberal kuramlar açısından kitle iletişim araçlarının önemli fonksiyonlarından başta yer alan sırada insanları ortaya çıkan her durumdan bilgi sahibi olmalarını sağlamak bulunmaktadır. Bu konuya bakılacak olursa liberal kuramın 5 görev alanı var denilebilir. Bu yaklaşım çerçevesinde kitle iletişim araçlarının enformasyon işlevi, kültürel işlevi, toplumsal işlevi, politik işlevi ve eğlence işlevlerinin olduğu ortaya konmaktadır (Burton, 1995; akt. Karaboğa, 2016, s. 16). Medyanın insanlara bir konu hakkında bilgi sahibi olmalarını sağladığı, insanların eğitim açısından gelişme gösterdiği, toplum içinde insanın kendi yerinin farkına varmasını olanak sağladığı, önemli bir takım hizmetler sunduğu insanların gündelik hayatlarında büyük çoğunluğuyla kolaylıklar sağladığı, insanların genel olarak her konuda rahat etmelerini, dinlenmelerini sağladığı liberal düşünürler aracılığıyla savunulmaktadır. Liberal toplum kuramı savunucuları, görüşlerini katılımcı yurttaşlık, eşitlik, demokratikleşme, dijital demokrasi, e-devlet, internet, pazar imkânlarının egemenliği, özgürleşme, kültürün bütünleşebilmesi, kamusal aklı üst seviyelere çıkarabilmeleri şeklinde ifade edilebilmektedir (Karaboğa, 2016, s. 16).

Liberal yaklaşım iletişim ile kitle iletişimi mesajlarının iletilebilmesi için kabul edilebilmektedir. Bu yaklaşım da çoğunlukla “gönderici ve alıcıların kodlamayı nasıl yaptıkları ve kod bulduğu, aktarıcıların iletişim kanalları ile araçlarını ne düzeyde kullanabildikleri” ile bağlantılıdır. Liberal görüşte etkililik ve doğruluk önemli kavramlardandır. İletişim, bir insanın bir diğer insanla gerçekleştirmiş olduğu hareketleri etkisi altına alabilmesidir. Davranış ya da zihinsel halini etkisi altına alabilmesidir (Sever, 1998, s. 44; akt. Yurdakul, 2018, s. 66). Bu durumda liberal yaklaşımda iletişim ve etkileşim ile ilişki gerçekleştirebilmekte, iletişim sürecinde başarı kazanabilmelerinde iletilen mesajın diğer tarafı etkisi altına alması durumu söz konusudur (Yurdakul, 2018, s. 66).

İkinci dünya savaşı sonrası dönem kitle iletişim araçlarının etkilerinin neler olduğu üzerinde de durulmaktadır. İkinci Dünya Savaşı öncesi ile sonrasında kitle iletişim araçları yoğun bir şekilde kullanılmış olup toplum ile siyasal hayatta önemli farklılıkları meydana getirmiştir. Bahsedilen bu dönemler kitle iletişimin bilimsel temelli oluşumunda etkili olarak görülmektedir. Bu dönemde kuramsal bir çerçeve meydana getirebilmek için

kitle iletişim araçlarının etkilerinin neler olduğu ortaya konmaktadır (Güngör, 2011; akt. Yurdakul, 2018, s. 65).

Eleştirel kuramlar liberal kuramların iddialarının karşısına kurulmuşlardır. Eleştirel kuramlar, eleştirel ekonomi politik kuramla kültürel temel açısından eleştirel kuram olarak ayrılma göstermektedir. Kapitalist sistemin yeni döneminde eleştirel kuramlar, toplumsal alanın değiştirilmesinin merkezine kitle medyayı ifade etmektedir. Tüketim, tüketim kültürü, kültür endüstrisi, sömürü gibi birden fazla kavram, eleştirel kuramın önemli kavramlarından. Medyaya yönelik eleştirel kuramlar önemli referanslarını Marksizm'den almaktadır. Marksist düşüncenin temelinde eleştirel kuramlar, genel anlamda sermaye ile devlet arasındaki ilişkilerin ortaya çıkmasında, medya mesajlarını açıklamaya çalışırlar (Karaboğa, 2016, s. 17).

Eleştirel teorinin rakip bir şekilde ortaya çıkışı, Amerikan toplumsal düşüncesinde önemli bir gelişim oluşturmuştur (Hardt, 2005, s. 41; Yurdakul, 2018, s. 67). Eleştirel bakış açısı çalışıp da medyanın ilettiği ideolojilerin izleyici tarafından uyarlanmasını inceleyebilmede izleyicinin tepkilerinden meydana gelen verileri kullanabilen araştırma örnekleri de mevcuttur. Ayrıca eleştirel araştırma yapanların etkilerinin üzerinde durdukları, ama bunların değişik türde etkileri olduğu ileri sürülebilmektedir (Fejes, 2005, s. 299; akt. Yurdakul, 2018, s. 69).

Egemen liberal kuram, iktidarın belirli bir sınıfın tekelinde olmadığını, toplumsal alan açısından değişik hedeflere yönelik grupların çatıştığını, bu sebeple de medya içeriklerinin toplum içindeki bu çoğunluğunun menfaatlerini belirtmektedir. Egemen liberal kuram, medyanın belirlenmiş olan endüstriyel alanları denetim altında değil, serbest pazar mekanizmasına ve insanların özgür seçim ile rasyonel yönelimlerine dayandığına karşılık gelmektedir. Bu yaklaşıma göre, eğer insanlar medyayı kullanmayı tercih ediyorsa onu beğendiklerine karşılık gelmektedir ve özgür iradeleriyle tercihler yapabilmektedirler. Egemen liberal kuramcılar, bireyin piyasa üzerindeki egemenliği ile kendi seçimlerini ifade ederken, eleştirel ekonomi politik kuramcılar ise, medya konusunda insanların özgür tercihleri diye bir durumun geçerli olmadığını, insanlarda birtakım yönelimlerin ortaya çıktığını ileri sürmektedirler. Ekonomi politik kuramcılar, kitle iletişim araçlarını denetim altında tutan ve içeriklerini ortaya çıkaran güçlerin insanlara birtakım seçenekler sunarak yönlendirdiğini ifade etmektedirler. İzleyiciler sadece kendilerine sunulan alternatifler arasında özgürce seçimlerini yaparlar.

Bu anlamda insanlar, medya içeriklerinin ne olduğu ile değil, pasif nesnesi konumundadırlar (Karaboğa, 2016, s. 27).

2.5. SOSYAL MEDYA TÜRLERİ

Medya günlük yaşamımızın en önemli unsurlarından biri haline gelmiştir. Günümüzde insanlar, kitle iletişim araçları aracılığı ile hayatlarını ona göre şekillendirmektedirler. Medyanın genel itibari ile başta yer aldığı günümüz toplumlarında bireyler artık e-maillerine göz atmadan, gazete ve televizyona bakmadan hayatlarına başlayamamakta, dışarı çıkarken giyecekleri kıyafetleri hava durumuna göre belirlemekte, akşam gerçekleştireceklerini televizyon ya da sinemadaki olan duruma göre belirlemektedirler. Medya bir tek insanın kişisel ihtiyaçlarını belirlemede değil ayrıca toplumsal yaşamda önem atfeden unsurlardan olan ekonomik, siyasi, kültürel yaşam alanında da önemli roller oynamaktadır. Dünyada olup bitenlerden insanlar medya aracılığıyla bilgi sahibi olabilmektedirler (Toruk, 2008, s. 475).

Medya insan yaşamının her alanında etkiye sahip olup insanın davranışlarının şekillenmesinde dahi etkilidir. İnsanlar bir şeyi yaparken, gerçekleştirirken sosyal medya etkisi altında kalmaktadırlar. Çeşitli sosyal medya türleri aracılığıyla insanlarla iletişim halinde olup bu iletişim çerçevesinde hareket etmektedirler.

2.6. SOSYAL MEDYA TÜRLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Günümüzde en çok kullanılan sosyal medya platformları şunlardır: Facebook, Twitter ve Youtube' dır. Facebook: Harvard Üniversitesi öğrencisi Mark Zuckerberg katkıları ile 2004 yılında kurulmuştur. Facebook, insanlara sosyal ağlar aracılığıyla arkadaş bulabilme, var olan arkadaşlarla irtibat halinde olabilme ile bilgi alış verişinde olabilme imkânı veren bir sosyal paylaşım web sitesidir. Facebook, insanların birbirleriyle kuvvetli bir iletişim ağı oluşturabilme özelliğiyle, bugün insanlar içinde en çok kullanılan sosyal iletişim ağlarından biri haline gelmektedir. Facebook'un bu kadar çabuk yayılması ve insanların onu kullanılmasının yanında, siteyi kullananlara sanal sosyalleşme, eğlence, etkileşim, oyun, paylaşım, bilgi alışverişinde bulunabilme, gündemden haberdar olabilme ve yayıncı olma gibi birden fazla alternatifi sunması bulunmaktadır.

Twitter: İngilizce'de "kuş cıvıltısı" na karşılık gelmektedir. 2006 yılında Jack Dorsey ve 13 arkadaşı aracılığıyla kurulmuş olan bir sosyal platform sitesidir. Twitter en çok 140 karakterden meydana gelen metinlerin çoğalması ile paylaşılmasına olanak

tanıyan bir sosyal medya platformudur. İstenilen anlarda mesaj iletilme imkânı sağlaması, Twitter’i en gözde sosyal medya araçlarından biri durumuna Uluç and Yarcı - Culture Of Social Media 90 ulaştırmıştır. Twitter, 2008 yılında ABD Başkanlık seçimlerinde Barack Obama tarafından seçim sürecinde yoğun bir biçimde kullanılmıştır. Bugün birden fazla devlet adamı, politikacı, aydın, yazar, sanatçı, kurumsal yapılar gibi Twitter’ietkin bir şekilde kullanmaktadır.

Youtube: Bir video bulundurma web sitesidir. Youtube, bugün çok sayıda insanın videoları iletilmesine ve izlemesine olanak tanıyan sosyal medya platformudur. Aralık 2007’de İngiltere Kraliçesi Youtube’da “Kraliyet Kanalı(The Royal Channel)’nı insanların hizmetine sunmuştur. Nisan 2011’de İngiltere’deki Kraliyet Düğünü -Prens William ile Catherine(Kate) Middleton’ın evlilik töreni- Youtube aracılığıyla 188 ülkede canlı olarak izlenme fırsatı sunmuştur. LinkedIn: 2003 yılında profesyonel etkileşim ağı şeklinde kurulmuştur. İnsanlar almış oldukları eğitimleri, iş deneyimlerini, bilgi ve yeteneklerini LinkedIn aracılığıyla diğer insanlarla paylaşabilmektedir. Bu özelliğiyle LinkedIn insanlara geniş bir iş ortamıyla irtibat içinde olabilme imkânı sağlamaktadır. Instagram: 2010 yılında Kevin Systrom ve Mike Krieger adlı iki girişimcinin katkılarıyla kurulmuştur. Instagram, kullanıcılarına fotoğraflarını diğer insanlarla paylaşma imkânı yaratan bir dijital platformdur (Uluç, Yarcı, 2017, s. 90). Bu bölümde gençlerin kullanmış oldukları sosyal medya türlerine değinilecektir.

2.6.1. Facebook

2004 yılında kurulan Facebook, sosyal medya kavramının evrensel boyutta yaygınlaşması hususunda önemli bir yere sahiptir. Kullanıcılar ile sosyal medya platformlarının birbirlerine bağlı oldukları biri olmadan diğerinin olamayacağı, Facebook ile kullanıcılar arasındaki bağ, Bruns’un(2009) belirttiği üreten tüketici(prosumer) terimiyle belirtilebilir: Sosyal ağlarda iletişim, karşılıklı etkileşime bağlı bir şekilde olduğu için kullanıcılar iki rolü de üstlenmiş olup hem üretici hem tüketici rolündedir (Bruns, 2009; akt. Dikkol ve diğerleri, 2019, s. 7).

Facebook Mark Zuckerberg tarafından Harvard Üniversitesi’nde kurum içi etkileşim sebebiyle ortaya çıkmış, daha sonra bütün dünyayı etkisi altına almaya başlamıştır. WeAreSocial ile Hootsuite tarafından gerçekleştirilen “Digital in 2020” araştırmasının verileri kapsamında dünyada yoğun bir şekilde kullanılan sosyal platform, 2 milyar 449 bin kullanıcı ile Facebook iken, Youtube 2 milyar kullanıcıyla ikinci konumdadır.

Facebook ismini, “paper facebooks” isimli ABD üniversitelerinde kurumların, öğrencilerin bilgilerini yazdıkları bir form tarafından gerçekleştirilmektedir. İlk zamanlarında okulların kendi e-postaları aracılığıyla katılabilen Facebook kullanıcılara, git gide büyük şirketlerde çalışanların katılması gerçekleşmiş başlarda belli yaş aralığında bulunan kullanıcıların erişimine açılmıştır.

2.6.2. Instagram

Bugün gelişen toplum yapısı ile birlikte insanın yaşamını etkisi altına alan sosyal medyada burada da önemli bir role sahip olmaktadır. Birden fazla alanı etkisi altına almasıyla birlikte kültür ile toplum alanları bunun etkisindedir. Fotoğrafları diğer insanlarla paylaşarak kendisini sosyal platformlara dayatan insanlar, yeni oluşan medyada fotoğraf paylaşımı ile yeni modanın oluşmasına neden olmaktadır. Sosyal medyada yemek yemek için gidilen mekânlarda bunların fotoğraflarının diğer insanlar ile paylaşılması amacın dışına çıkılmasına neden olmaktadır. Bu gelinen tüketim durumuna evin dışında farklı bir mekânda yemek yeme alışkanlığı da kaynaklık etmiştir. Evin dışında gelinen mekânı, yediği yemeklerin içtiği içeceklerin resimleri gibi tüketmiş oldukları ortada olan insanların yemek yeme alışkanlıklarında değişimler söz konusudur. Meydana gelen bu değişim yemek kültürümüzün etkisini Instagram üzerinden ortaya koymaktır (Özdemir, 2019, s. 23).

Günümüz iletişim teknolojileri ile meydana gelen gelişmeler kendimizden yaşça büyük olanların de sıkça dile getirdiği gibi “nerde o eski sohbetler” cümlesi artık önemini kaybetmiştir. İnsanlar buluşmak ve görüşmek için dışarı çıktıklarında bile ellerinden akıllı cep telefonları düşmemektedir. Yakın arkadaşların doğum günü sosyal medya sayesinde kutlanmaktadır (Uzundumlu, 2015: 47; akt. Özdemir, 2019, s. 24).

2.6.3. Whatsapp

Whatsapp ilk zamanlarda sadece telefonun rehberinde yer alan kişilerle iletişim halinde olma durumuyken daha sonraları fazlaca etkin bir biçimde kullanılmıştır. Bununla birlikte iş hayatında da kolaylıklar sağlayabilmektedir. “Özellikle işletmeler ile kurumlar, müşteriler arasındaki gerçekleşen etkileşimi, sosyal katılım ve kurum içi etkileşimi gerçekleştirmek amacıyla Whatsapp uygulamasını etkin bir biçimde kullanmaya başlamışlardır. Bu uygulamayı çok sayıda şirket personel yönetimini desteklemek ile ekibine çalışma yaşamlarında motivasyon stratejilerini gerçekleştirmek için önemli bir araç görmektedir” (Uzun ve Uluçay, 2017, 222: akt. Çağlak, 2019, s. 631).

Whatsapp üniversite okuyan öğrenciler arasında da etkin bir biçimde kullanılmaktadır. Özellikle ders notlarının paylaşımı, dersler ve okulla alakalı paylaşımlar, karşılıklı sohbet amacı ile etkin bir şekilde kullanıldığı görülmektedir (Çağlak, 2019, s. 631).

2.6.4. Youtube

Youtube, etkin içerikler ortaya çıkaran kanal ile izleyicilerin fazla olduğu, sayısının her geçen gün çoğaldığı bir platformdur. Kullanıcısına kendisine ait kanal ortaya koyma ve yeni bir gelir kapısı olma imkânı sunan, istediğin zaman ve sürede video paylaşabilme, canlı yayın, diğer insanlarla hikâye paylaşımı ile kullanıcı ile iletişim gibi olanaklar sunan Youtube, içerik fazlalığı açısından oldukça önemli bir kaynak özelliğini bünyesinde barındırmaktadır. Youtube sıradan kullanıcıya şöhret sahibi olabilmeyi, sesini diğer insanlara duyurabilmeyi, maddi gelir kazanabilmeyi, insanın kendi video günlüğünü oluşturabilme imkânı vermektedir (Zinderen, 2021, s. 933).

2.6.5. Snapcat

İlk insanın varlığından itibaren bugüne kadar geçen süre içinde toplumların iletişime olan gereksinimi aynıyken, iletişim içinde olabilme imkânları değişiklik göstermektedir. Bu değişikliklerin temelinde teknolojik gelişim büyük bir öneme sahiptir. Gelişim gösteren iletişim teknolojileri geçen süreler boyunca insanların iletişim birbirleri ile iletişim kurabilmektedirler. Teknoloji ile birlikte insanların bunları kullanmaları ve nedenleri de değişiklikler göstermektedir. İnsanların, bazı araçlardan elde ettikleri yarar ile doyum günlük gereksinimlerin gerisinde kaldığında bunlardan vazgeçmeleri söz konusu olmuş olup, gereksinimlerini giderebilen yeni araçlar geliştirebilmişlerdir (Kara, 2016, s. 2).

İlk medya teknolojileri ve web 2.0 altyapısında gelişme gösteren sosyal medya ise bireysel ve toplumsal iletişim biçimlerinin son noktasını oluşturmaktadır. Sosyal medya kullananlara göre o anda hemen diğer kullanıcılar ile görüşlerini ifade edip tartışma içine girebilmeleri, duygularını karşısındaki insanlara ifade edebilen, bireysel bilgilerini, fotoğraflarını, videolarını diğer insanlarla paylaşabilme olanağı sunar. Bu haliyle geleneksel iletişim biçimlerine oranla yeni ve alışılmadık dışında bir kullanıcı tecrübeleri sunan sosyal medyayı kullanma sebepleri, motivasyonları, oluşmaya başlayan alışkanlık ile seçimleri ve kullanıcıların gereksinimlerini giderebildiği ve istediği doyuma ulaşabildiği araştırılabilecek önem arz eden sorular haline gelmektedir (Kara, 2016, s. 2).

3. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

3.1. GENEL BİLGİ VE ÖRNEKLEM GRUBUNUN OLGUSAL KİMLİĞİ

Bir konu hakkında bilimsel araştırmalar, inceleme yapabilmek için verilere ihtiyaç duyabilmektedirler. İhtiyaç duyulan bu veriler de araştırmanın konusu alanındaki olguları içinde bulunduran evrende bulunmaktadır. Araştırmacının, geniş bir alanı kapsayan evrenin hepsini incelemesi hem zor hem maliyet açısından çok pahalı olduğundan, veriler evreni temsil ettiği ifade edilen bir bölümden elde edilmeye çalışılmaktadır (Liamputtong, 2013; akt. Baltacı, 2018, s. 4).

Bu araştırmada, günümüzde içinde bulunulan durum ışığında toplumda meydana gelen değişimlerin lise öğrencilerini nasıl etkilediği üzerinde duruldu. Sosyal medyanın öğrenciler üzerinde ne gibi etkilere sahip olduğu ortaya konmak amacıyla bu çalışma yapıldı. Günümüzde sosyal medya denilince herkesin hemen hemen aynı şeyi anlaması söz konusudur. Çünkü sosyal medyayı kullanan insanlar genel amaçlara hizmet etmektedirler. Örneğin; bir öğrenci arkadaş edinmek için, okulda kendini yalnız hissettiği için sosyal medyayı kullanmaktadır. Ayrıca gündemi takip edip dünyada ve ülkemizde neler olduğunu hemen öğrenebilme imkânına sahiptir.

Ardahan ilinin merkez ilçesinde yer alan 5 lisede öğrenim gören öğrencilere uygulanan bu çalışma sosyal medyanın öğrencilerdeki etkileri üzerinde duruldu. Öğrenciler seçilirken sınıflar arasında akıllı telefonu olanlar ve sosyal medyayı yoğun bir şekilde kullananlar tercih edildi. Bütün bunlar yapılırken anketin ve pilot uygulamaların yapıldığı anda öğrenciler ile birebir iletişim halinde olup sorulara yanıtlar vermesinde gerçekçi olunması sağlandı. Bu sayede verilen yanıtların doğruluk oranı sağlanmaya çalışıldı. Okullarda öğrencilerin cep telefonlarına, sosyal medyaya olan ilgilerinin araştırılıp bunun sebebi açıklanmaya çalışıldı. Bu durum araştırmanın konusunun ve örnekleminin belirlenmesi üzerinde etkili oldu.

3.2. SOSYAL MEDYA KULLANIMIYLA İLGİLİ BULGULAR

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyetiniz?	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
Erkek	111	44,4	44,4	44,4
Kız	139	55,6	55,6	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda görüldüğü gibi yapılan anket çalışmasına katılan öğrencilerin % 44,4'ü erkek öğrencilerden ve %55,6'sı kız öğrencilerden oluşmaktadır. Ankete katılım sağlayan öğrenciler arasında kız öğrenci oranının erkek öğrencilere oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Okullarda kız öğrenci sayısının daha fazla olduğu söylenebilir. Ayrıca budurum Ardahan ilinde kadın nüfusunun erkek nüfusundan fazla olması ile de ifade edilebilir.

Tablo 2. Öğrencilerin Yaş Aralıkları

Yaşınız?	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
13-15 yaş aralığı	127	50,8	50,8	50,8
17-19 yaş aralığı	123	49,2	49,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda görüldüğü gibi öğrencilerin yanıtları incelendiğinde 13-15 yaş aralığında %50,8'i öğrenci ve 17-19 yaş aralığında ise %49,2'sinin öğrenci olduğu belirlenmiştir. Anketekatkılan öğrencilerin yaş aralığına bakıldığında ortaokul sonrası ilk sınıf düzeyi ile üniversite öncesi son sınıfta okuyan öğrencilerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 3. Öğrenci Anne Eğitim Düzeyi

Öğrenci Anne Eğitim Düzeyi	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
Okur Yazar Değil	19	7,6	7,6	7,6
İlkokul Mezunu	167	66,8	66,8	74,4
Lise Mezunu	55	22,0	22,0	96,4
Üniversite Mezunu	9	3,6	3,6	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Öğrenci Anne Eğitim Düzeyi		Öğrenci Sınıf		Toplam	
		Seviyesi			
		Lise 1.	Lise 4.		
		Sınıf	Sınıf		
	Okur Yazar Değil	Sayı	6	13	19
Öğrenci Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul Mezunu	Sayı	79	88	167
	Lise Mezunu	Sayı	37	18	55
	Üniversite Mezunu	Sayı	5	4	9
Toplam		Sayı	127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi ankete katılım sağlayan öğrencilerden %7,6'sının annesinin okuryazar olmadığı, %66,8'inin annesinin ilkokul mezunu olduğu, %22'sinin annesinin lise mezunu olduğu ve %3,6'sının annesinin üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir. Verilen yanıtlar incelendiğinde annenin eğitim düzeyine bakıldığında eğitim seviyesinin düşük olduğu görülmektedir. Bu durumda annelerin öğrencilerin eğitimleri konusunda yetersiz kalacağını göstermektedir. Annelerin 9. sınıftaki öğrencilere liseye yeni başlayan çocuklarında kendi almış oldukları eğitimin yetersiz olması onları olumsuz yönde etkilemektedir. 12. Sınıftaki öğrencilerde de üniversiteye hazırlık, sınava hazırlanma, dershaneye gitme gibi durumlar söz konusu iken annelerinin eğitim seviyesi bu öğrencilerinde eğitimlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Dolayısıyla öğrenciyi yetiştiren ebeveynler ne kadar bilgili olurlarsa öğrencilere de o denli yardımcı olabilmektedirler. Öğrenciler ile yapılan derinlemesine mülakatta öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarının bütün hayatları üzerinde etkili olduğunu belirtmişler ve annelerinin kendilerinin yapamadıklarını çocuklarının yapmalarını beklediklerinden bahsedilmiştir.

Tablo 4. Baba Eğitim Düzeyi

Öğrenci Baba Eğitim Düzeyi				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
Okur-Yazar Değil	6	2,4	2,4	2,4
İlkokul Mezunu	130	52,0	52,0	54,4
Lise Mezunu	88	35,2	35,2	89,6
Üniversite Mezunu	26	10,4	10,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Öğrenci Baba Eğitim Düzeyi

		Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam
		Lise 1.Sınıf	Lise 4. Sınıf	
Öğrenci Baba Eğitim Düzeyi	Okur Yazar Değil Sayı	3	3	6
	İlkokul Mezunu Sayı	63	67	130
	Lise Mezunu Sayı	47	41	88
	Üniversite Mezunu Sayı	14	12	26
Toplam		Sayı 127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi ankete katılım sağlayan öğrencilerden %2,4'ünün babasının okuryazar olmadığı, %52,0'ının babasının ilkokul mezunu olduğu, %35,2'sinin babasının lise mezunu olduğu ve %10,4'ünün babasının üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir. Verilen yanıtlar incelendiğinde babanın eğitim düzeyine bakıldığında eğitim seviyesinin düşük olduğu görülmektedir. Babaların 9. sınıftaki öğrencilere liseye yeni başlayan çocuklarında kendi almış oldukları eğitimin yetersiz olması onları olumsuz yönde etkilemektedir. 12. Sınıftaki öğrencilerde de üniversiteye hazırlık, sınava hazırlanma, dershaneye gitme gibi durumlar söz konusu iken annelerinin eğitim seviyesi bu öğrencilerinde eğitimlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Dolayısıyla öğrenciyi yetiştiren ebeveynler ne kadar bilgili olurlarsa öğrencilere de o denli yardımcı olabilmektedirler. Bu durumda babaların öğrencilerin eğitimleri konusunda yetersiz kalacağını göstermektedir. Babaların eğitim seviyesi öğrencilerin eğitimleri üzerinde öneme sahiptir. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta öğrencilerin babalarının

eğitim düzeylerinin iyi olmamalarından dolayı kendilerine sürekli okuyup meslek sahibi olmaları konusunda konuşmalar yaptıklarını belirtmişlerdir. 9. sınıf öğrencilerinden bir ğrenci babasının sürekli kendisine okuyup meslek sahibi olması gerektiğinden bahsettiğini belirtti. Kendisi gibi köyde kalıp yaşamına devam etmesi yerine mesleğini eline alıp güzel bir Şehirde yaşaması gerektiğini belirtti. 12. sınıf öğrencilerden bir ğrenci babasının zengin olduğunu ama yine de kendisine okuyup meslek sahibi olması gerektiği konusunda konuşmalar yaptığını belirtti. Yine 12. sınıf bir ğrenci, babasının kendisi gibi mesleğini eline alıp rahat bir yaşam sürmesi konusunda kendisine öğütlerde bulunduğunu belirtti.

Tablo 5. Öğrenci Sınıf Düzeyi

Öğrenci Sınıf Düzeyi	Frekans	Yüzde	GerĀek Yüzde	Birikimli Yüzde
Lise 1. Sınıf	127	50,8	50,8	50,8
Lise 4. Sınıf	123	49,2	49,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda görüldüğü gibi ankete katılım sağlayan öğrencilerden %50,8 öğrencinin lise 1. Sınıf ğrencisi olduğu, %49,2 öğrencinin ise lise 4. Sınıf ğrencisi olduğu belirlenmiştir. Āalıřmaya liseye yeni başlayanlar ile liseden mezun olacak öğrencilerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 6. Okul İsimleri

Okul İsimleri	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
Şehit Türkmen Tekin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	48	19,2	19,2	19,2
Ardahan Rekabet Kurumu Anadolu Lisesi	44	17,6	17,6	36,8
Ardahan Kazım Karabekir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	56	22,4	22,4	59,2
Şehit Uzman Çavuş İbrahim Erdoğan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	55	22,0	22,0	81,2
Ardahan Fen Lisesi	47	18,8	18,8	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda görüldüğü gibi öğrencilerin %19,2 öğrencinin Ardahan Şehit Türkmen Tekin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi olduğu, %17,6 öğrencinin Ardahan Rekabet Kurumu Anadolu Lisesi olduğu, %22,4 öğrencinin Ardahan Kazım Karabekir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi olduğu, %22,0 öğrencinin Şehit Uzman Çavuş İbrahim Erdoğan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi olduğu ve %18,8 öğrencinin Ardahan Fen Lisesi olduğu şeklinde yanıtlamışlardır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin okulları incelendiğinde birden fazla türdeki liselerin öğrencilerinin olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta öğrencilerin ilgi duydukları alan ve meslek dâhilinde okul tercihinde buldukları belirtilmiştir. 9. sınıf öğrencilerden biri gideceği okulu ailesinin seçtiğini belirtti. Yine 9. sınıf bir öğrenci meslek seçiminde annesinin hayalini gerçekleştirmek için okuluna karar verdiğini belirtti.

Tablo 7. Aile Aylık Gelir Durumu

Aile aylık gelir durumu	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
3000	77	30,8	30,8	30,8
5000	42	16,8	16,8	47,6
7000	48	19,2	19,2	66,8
10000	45	18,0	18,0	84,8
10000 ve üzeri	38	15,2	15,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Aile aylık gelir durumu		Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam	
		Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf		
Aile aylık gelir durumu	3000	Sayı	38	39	77
	5000	Sayı	19	23	42
	7000	Sayı	25	23	48
	10000	Sayı	25	20	45
	10000 ve üzeri	Sayı	20	18	38
Toplam		Sayı	127	123	250

Tabloda görüldüğü gibi %30,8 öğrencinin 3000tl olduğu, %16,8 öğrencinin 5000tl olduğu, %19,2 öğrencinin 7000tl olduğu, %18,0 öğrencinin 10000tl olduğu ve %15,2 öğrencinin 10000 tl ve üzeri olduğu belirtilmiştir. Ailelerin aylık gelirleri incelendiğinde çalışmaya katılan öğrencilerin ailelerin büyük çoğunluğunun durumunun iyi olmadığı belirlenmiştir. Bu durumda öğrenciler arasında çeşitli farklılıklar yaratmaktadır.

Dolayısıyla ailelerin öğrencilere sağlayacakları imkânların farklılıklar göstermesi üzerinde etkisi söz konusudur. Gelir durumu arttıkça öğrencilerin sahip oldukları imkânlarda değişiklikler söz konusudur. Her alanda sağlanan imkânlarda sürekli farklılıklar söz konusu olacaktır. Böylece öğrenciler sosyal medyaya farklı şekillerde ulaşma imkânına sahip olacaklardır. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta öğrencilerden bazıları ailelerinin aylık gelirlerinin düşük olmasından çeşitli olanaklardan

mahrum kaldıklarını belirtmişlerdir.

Durumları iyi olan öğrenciler ise sahip oldukları olanakların hayatlarını daha iyi hale getirdiklerini belirtmişlerdir. 9. sınıf bir öğrenci ailesinin hayvancılıktan ötürü gelirlerinin çok olmasını belirtti. Kendisinin hayatının şekillenmesinde bu durumun etkisinin çok büyük olduğunu belirtti.

Tablo 8. Öğrenciler arasında en çok tercih edilen sosyal medya siteleri

Öğrenciler arasında en çok tercih edilen sosyal medya siteleri				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
Facebook	17	6,8	6,8	6,8
Youtube	27	10,8	10,8	17,6
Instagram	122	48,8	48,8	66,4
Whatsapp	62	24,8	24,8	91,2
Snapcat	9	3,6	3,6	94,8
Tiktok	13	5,2	5,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Öğrenciler arasında en çok tercih edilen sosyal medya siteleri					
			Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam
			Lise 1.	Lise 4.	
			Sınıf	Sınıf	
Öğrenciler arasında en çok tercih edilen sosyal medya siteleri	Facebook	Sayı	13	4	17
	Youtube	Sayı	12	15	27
	Instagram	Sayı	70	52	122
	Whatsap	Sayı	20	42	62
	Snapcat	Sayı	5	4	9
	Tiktok	Sayı	7	6	13
Toplam	Sayı	127	123	250	

Tablolarda görüldüğü gibi % 6,8 öğrencinin facebook, %10,8 öğrencinin youtube, %48,8 öğrencinin instagram, %24,8 öğrencinin whatsapp, %3,6 öğrencinin snapchat ve %5,2 öğrencinin ise tiktok şeklinde yanıtladığı belirlenmiştir. Çalışmaya katılan öğrenciler arasında ilk tercihin instagram olduğu hemen arkasında onu whatsapp'ın izlediğini görmekteyiz. Instagram denilen uygulamanın birden fazla amaca hizmet etmesinin bu durum üzerinde etkisi vardır. Öğrencilerin bu soruyu yanıtlarken sürekli ellerinde telefonlarının olduğu görülmektedir. Böylelikle öğrencilerin birbirleri ile iletişim kurarlarken en çok hangisini kullandıklarını sözlü olarak ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Dolayısıyla öğrenciler bu uygulamayla karşısındaki kişi ile hem sohbet edebilmekte hem de fotoğraf, video paylaşabilmektedirler. Bu soruda adı geçen uygulamalar geneli itibari ile öğrencilerin sosyal medyayı rahatça kullandıkları uygulamalardandır şeklinde ifade edilebilir. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta öğrencilerden bazıları arkadaşları ile en kolay hangi sosyal medya sitesinden iletişim sağlıyorsa onu kullandıklarını belirtmişlerdir. Bazı öğrencilerde bu sosyal sitelerinden en çok hangi uygulamalar kendisinin işine yarıyorsa onu kullanmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. 9. sınıf bir öğrenci okulun yurdunda yeni arkadaşlarının ona öğrettiği sosyal medya sitesini kullandığını belirtti.

Tablo 9. Sosyal medya aile ilişkilerinizi nasıl etkiliyor?

Sosyal medya aile ilişkilerinizi nasıl etkiliyor?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
Yüzyüze olan ilişkileri zayıflatıyor	98	39,2	39,2	39,2
Sosyal ilişkileri güçlendiriyor	47	18,8	18,8	58,0
Aile bağlarının zarar görmesine sebep oluyor	24	9,6	9,6	67,6
Diğer	81	32,4	32,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medya aile ilişkilerinizi nasıl etkiliyor?		Öğrenci Sınıf	Seviyesi		Toplam
			Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf	
	Yüz yüze olan ilişkileri zayıflatıyor.	Sayı	43	55	98
Sosyal medya aile ilişkilerinizi nasıl etkiliyor?	Sosyal ilişkileri güçlendiriyor.	Sayı	28	19	47
	Aile bağlarının zarar görmesine sebep oluyor	Sayı	17	7	24
	Diğer	Sayı	39	42	81
Toplam		Sayı	127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi %39,2 öğrencinin yüz yüze olan ilişkileri zayıflatıyor seçeneğini işaretlediği, %18,8 öğrencinin sosyal ilişkileri güçlendiriyor seçeneğini işaretlediği, %9,6 öğrencinin aile bağlarının zarar görmesine sebep oluyor seçeneğini işaretlediği ve %32,4 öğrencinin ise diğer seçeneğini işaretleyerek bu soru hakkında yorumsuz olduklarını belirlenmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar çerçevesinde büyük oranda yüz yüze kurmuş oldukları ilişkileri zayıflattıklarını belirtmişlerdir. Çünkü sosyal medya aracılığıyla öğrenciler genel itibari ile yüz yüze ilişkilerden uzaklaşmaya başlamışlardır. Sosyal ilişkileri güçlendiriyor seçeneği ise ilişkilerin sanal ortam aracılığıyla kurulup yürütülebildiğini ortaya koymaktadır. Aile bağlarının zarar gördüğü seçeneği ise öğrenciler sosyal medyaya bağlanıp kendini dış dünyaya kapatmaktadır. Bu yüzden aile ile olan bağlarda sorunlara neden olmaktadır. Bunların dışında kalan tüm sebepler ise diğer seçeneği altında toplanmış olup diğer üç seçeneğinde bunların arasında olabilmeleri söz konusudur. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta öğrenciler tarafından aile ilişkilerinde sosyal medyanın rolünün büyük olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin yanıtlarının bu söylem çerçevesinde şekillendiği görülmektedir. Lise 1. sınıf öğrencileri ailelerinden genel itibari ile ilk kez uzakta bir okula gitmeleri sebebiyle sosyal medyaya daha çok yöneldiklerini belirtip buradan kendilerine arkadaş bulma konusunda faydalandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 10. Sosyal medya sorunlarınızın çözümünde etkili oluyor mu? Nasıl?

Sosyal medya sorunlarınızın çözümünde etkili oluyor mu? Nasıl?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
Evet. Orada bir sorunu arkadaşlarıyla paylaşarak kendilerini rahat hissetmelerine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.	107	42,8	42,8	42,8
Evet. Sosyal medyada arkadaşlarla sohbet ederek çözümler bulabildiklerini belirtmişlerdir.	59	23,6	23,6	66,4
Hayır. Genel itibariyle sadece arkadaşları ile ders odaklı konuştuklarını belirtmişlerdir.	34	13,6	13,6	80,0
Evet, bir sıkıntı yaşadıklarında konuşarak çözebildiklerini belirtmişlerdir.	50	20,0	20,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medya sorunlarınızın çözümünde etkili oluyor mu? Nasıl?				
	Öğrenci Sınıf Seviyesi	Toplam		m
		Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf	
Evet. Orada bir sorunumu arkadaşlarımla paylaşıp kendimi rahat hissetmemde yardımcı oluyor.	Sayı	46	61	107
Sosyal medya arkadaşlarla sohbet ederek sorunlarınızın çözümler bulabildiklerini çözümünde etkili belirtmişlerdir.	Sayı	28	31	59
Hayır. Genel itibariyle sadece arkadaşları ile ders odaklı konuştuklarını belirtmişlerdir.	Sayı	25	9	34
Evet, bir sıkıntı yaşadıklarında konuşarak çözebildiklerini belirtmişlerdir.	Sayı	28	22	50
Toplam	Sayı	127	123	250

Bu soruya verilen yanıtlar ışığında diğer sorularda olduğu gibi tablo oluşturulmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilerin %42,8'i etkili olmasında ve kendilerini orada rahat hissettiklerini yazmışlardır. Öğrencilerin %23,6'sı etkili olmasından ve sohbet etme imkânı ile sorunları ile baş edebildiklerini yazmışlardır. Öğrencilerin %13,6'sı sorunlardan bahsetmediklerini ve ders amaçlı konuştuklarını yazmışlardır. Öğrencilerin %20'sinde sorunlarını sosyal medyada arkadaşları ile konuşarak çözümler bulduklarını yazmışlardır. Yanıtları incelediğimizde genel olarak sosyal medyanın öğrencilerin sorunlarında bir çözüm kaynağı rolü üstlendiği görülmektedir. Sosyal medya aracılığı ile öğrenciler kendilerine bir çözüm yolu çıkış kapısı bulma imkânı elde etmektedirler. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta öğrencilerden bazıları sorunlarını çözerken aile yerine sosyal medyada sanal ortam da çözmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Çünkü arkadaşlarına sorunlarını anlatırken kendilerini daha rahat ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Lise 4. sınıf öğrencileri genel olarak sorun çözümünde sosyal medya aracılığı ile arkadaşlarından fikirler aldıklarını belirtmişlerdir. Lise 4. sınıf öğrencilerinden biri erkek arkadaşıyla sorun yaşadığında buradan kız arkadaşlarından fikirler alıp ona göre hareket ettiğini belirtti. Lise 1. Sınıf öğrenciler ise sosyal medya ile yeni tanıştıkları için çok ayrıntılı biçimde kullanamadıklarını belirtmişlerdir. Sosyal medya ile daha fazla zaman geçirmeleri halinde ondan daha fazla yararlanabileceklerini belirttiler. Bir lise 1. Sınıf öğrencisi sosyal medyanın varlığından hiç haberi olmadığını belirtti. Okulundaki arkadaşları aracılığı ile sosyal medyayı öğrendiğini belirtti. Yardıma ihtiyacı olduğunda sosyal medya aracılığıyla arkadaşlarından yardım alabildiğini belirtti.

Tablo 11. Sosyal medyaya hangi tür cihazlar ile ulaşılmaktadır?

Sosyal medyaya hangi tür cihazlar ile ulaşılmaktadır?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Bilgisayar	3	1,2	1,2	1,2
B) Telefon	236	94,4	94,4	95,6
C) Tablet	9	3,6	3,6	99,2
D) Diğer	2	,8	,8	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medyaya hangi tür cihazlar ile ulaşılmaktadır?

			Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam
			Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf	
Sosyal medyaya hangi tür cihazlar ile ulaşılmaktadır?	A) Bilgisayar	Sayı	1	2	3
	B) Telefon	Sayı	120	116	236
	C) Tablet	Sayı	5	4	9
	D) Diğer	Sayı	1	1	2
Toplam		Sayı	127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi %1,2 öğrencinin bilgisayar seçeneğini işaretlediği, %94,4 öğrencinin telefon seçeneğini işaretlediği, %3,6 öğrencinin tablet seçeneğini işaretlediği ve 0,8 öğrencinin ise diğer seçeneğini işaretlediği belirlenmiştir. Genel itibari ile öğrenciler sosyal medyaya telefonları ile ulaştıkları için okullarda sıkıntılı süreçler söz konusu olabilmektedir. Dersin düzeninde, akışında aksaklıklar meydana getirebilmektedir. Öğrencilerin de okulda sosyal medyada fazla zaman geçirmesi dersleri olumsuz şekilde etkilemektedir. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta öğrencilerden bazıları okullarında telefonlarını rahatça kullanmalarının derslerine odaklanmalarında sorun yaşamalarına sebep olduğu belirtilmiştir.

Tablo 12. Sosyal medyada bir günde ne kadar zaman geçirirsiniz?

Sosyal medyada bir günde ne kadar zaman geçirirsiniz?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Yarım saat	51	20,4	20,4	20,4
B) 2 saat	97	38,8	38,8	59,2
C) 5 saat	59	23,6	23,6	82,8
D) Diğer	43	17,2	17,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medyada bir günde ne kadar zaman geçirirsiniz?					
		Öğrenci Sınıf Seviyesi			Toplam
		Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf		
Sosyal medyada bir günde ne kadar zaman geçirirsiniz?	A) Yarım saat	Sayı	37	14	51
	B) 2 saat	Sayı	51	46	97
	C) 5 saat	Sayı	18	41	59
	D) Diğer	Sayı	21	22	43
Toplam		Sayı	127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi %20,4 öğrencinin yarım saat seçeneğini işaretlediği, %38,8 öğrencinin 2 saat seçeneğini işaretlediği, %23,6 öğrencinin 5 saat seçeneğini işaretlediği ve %17,2 öğrencinin diğer seçeneğini işaretlediği belirlenmiştir. Bu soruya 2 saat ve 5 seçeneklerini işaretleyen öğrenci sayılarının fazla olması dersten çok sosyal medyanın hayatlarının merkezinde yer aldığını göstermektedir. Yarım saat seçeneğini işaretleyenler ise derse de aynı zamanda yeterli zamanı ayırdıklarını göstermektedir. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta 9. sınıf öğrencilerinin de, 12. sınıf öğrencilerinin de bazıları sosyal medyada geçirdikleri zaman arttıkça bütün hayatlarında gerileme yaşadıklarını belirtmişlerdir. 12. sınıf bir öğrenci, telefonu eline aldığı anda tamamen dünyadan uzaklaştığını hatta nötrleştiğini belirtti.

Tablo 13. İnternete ne sıklıkla giriyorsunuz? Sosyal medya kullanım sıklığınız nedir?

İnternete ne sıklıkla giriyorsunuz? Sosyal medya kullanım sıklığınız nedir?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Her gün bir kere	160	64,0	64,0	64,0
B) Haftada bir kere	14	5,6	5,6	69,6
C) Haftada bir kereden fazla	19	7,6	7,6	77,2
D) Diğer	57	22,8	22,8	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

İnternete ne sıklıkla giriyorsunuz? Sosyal medya kullanım sıklığınız nedir?					
		Öğrenci Sınıf Toplam			
		Seviyesi			
		Lise 1. Sınıf		Lise 4. Sınıf	
İnternete ne sıklıkla giriyorsunuz? Sosyal medya kullanım sıklığınız nedir?	A) Her gün bir Kere	Sayı	92	68	160
	B) Haftada bir Kere	Sayı	8	6	14
	C) Haftada bir kereden fazla	Sayı	9	10	19
	D) Diğer	Sayı	18	39	57
	Toplam	Sayı	127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi %64,0 öğrenci her gün bir kere seçeneğini işaretlediği,%5,6 öğrencinin haftada bir kere seçeneğini işaretlediği, %7,6 öğrencinin haftada bir kereden fazla seçeneğini işaretlediği ve %22,8 öğrencinin diğer seçeneğini işaretlediği belirlenmiştir. Bu soruya verilen yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin genel olarak bir günde sosyal medyada vakit geçirmeden zamanlarını geçirdiklerini ifade edebiliriz. Bu durumda uyanır uyanmaz sosyal medyaya bakmadan güne başlayamayanların olduğu da ifade edilebilir. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta öğrencilerden bazıları sosyal medyasız bir gün geçiremeyeceklerini belirtmişlerdir. 12. Sınıf bir öğrenci bıraksalar sosyal medyadan hiç çıkmayacağını belirtti. Orada çok mutlu olduğu için hiç çıkmak istemediğini belirtti. 9. Sınıf bir öğrenci ders çalışmayı çok sevdiğini belirtip sadece arada ihtiyacı olduğunda sosyal medyaya girdiğini belirtti.

Tablo 14. Sosyal medyaya sık bir şekilde girme konusunda ne düşünüyorsunuz?

Sosyal medyaya sık bir şekilde girme konusunda ne düşünüyorsunuz?					
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde	
A) Hastalık	7	2,8	2,8	2,8	
B) Bağımlılık	84	33,6	33,6	36,4	
C) Kayıp zaman	80	32,0	32,0	68,4	
D) Yaşam biçimi	47	18,8	18,8	87,2	
E) Diğer	32	12,8	12,8	100,0	
Toplam	250	100,0	100,0		

Sosyal medyaya sık bir şekilde girme konusunda ne düşünüyorsunuz?					
		Sayı	Lisede hangi sınıftasınız?		Toplam
			Lise 1.	Lise 4.	
			Sınıf	Sınıf	
Sosyal medyaya sık bir şekilde girme konusunda ne düşünüyorsunuz?	A) Hastalık	Sayı	3	4	7
	B) Bağımlılık	Sayı	52	32	84
	C) Kayıp zaman	Sayı	32	48	80
	D) Yaşam biçimi	Sayı	22	25	47
	E) Diğer	Sayı	18	14	32
Toplam	Sayı	127	123	250	

Tablolarda görüldüğü gibi %2,8'sinin 7 öğrencinin hastalık seçeneğini işaretlediği, %33,6'sının 84 öğrencinin bağımlılık seçeneğini işaretlediği, %32,0'sinin 80 öğrencinin kayıp zaman seçeneğini işaretlediği, %18,8'inin 47 öğrencinin yaşam biçimi seçeneğini işaretlediği ve %12,8'inin 32 öğrencinin diğer seçeneğini işaretleyerek bu soru hakkında yorumsuz olduklarını belirlenmiştir. Bu soruyu incelediğimizde öğrencilerin büyük bir kısmının bağımlılık dediklerini yani günlük yaşamlarında sosyal medya olmadan vakit geçiremediklerini göstermektedir. Yine geri kalan kısımda da büyük bir bölüm kayıp zaman olduğunu belirtmiş olup onların sosyal medyada daha az zaman geçirdiklerini göstermektedir. Bu öğrencilerin derslerine daha fazla zaman ayırdıkları şeklinde yorum yapılabilir. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta çalışmaya katılan 9. ve 12. sınıf öğrencilerden bazıları arkadaşlarının sosyal medyayı çok sık kullanmalarının kendilerinin üzerinde etkisi olduğunu belirtmişlerdir. 9. sınıf bir öğrenci her şeyden anında haberdar olabilmek için sosyal medyaya çok sık girdiğini belirtti.

Tablo 15. Sosyal medyada geçirdiğiniz süre günlük yaşantınızı nasıl etkiliyor?

Sosyal medyada geçirdiğiniz süre günlük yaşantınızı nasıl etkiliyor?

	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Olumlu	62	24,8	24,8	24,8
B)Olumsuz	59	23,6	23,6	48,4
C) Neşeli	76	30,4	30,4	78,8
D) Diğer	53	21,2	21,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medyada geçirdiğiniz süre günlük yaşantınızı nasıl etkiliyor?

		Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam	
		Lise 1.Sınıf	Lise 4.Sınıf		
Sosyal medyada geçirdiğiniz süre günlük yaşantınızı nasıl etkiliyor?	A) Olumlu	Sayı	31	31	62
	B) Olumsuz	Sayı	28	31	59
	C) Neşeli	Sayı	46	30	76
	D) Diğer	Sayı	22	31	53
Toplam	Sayı	127	123	250	

Tablolarda görüldüğü gibi %24,8 öğrencinin olumlu seçeneğini işaretlediği, %23,6 öğrencinin olumsuz seçeneğini işaretlediği, %30,4 öğrencinin neşeli seçeneğini işaretlediği ve %21,2 öğrencinin diğer seçeneğini işaretlediği belirlenmiştir. Bu soruya verilen yanıtları inceleyecek olursak sosyal medyayı kullanan öğrencilerin çeşitli şekilde etkilenmeleri söz konusudur. Burada yaşadıkları olaylar, geçirdikleri zaman çeşitli şekillerde kendisini göstermektedir. Olumlu etkilenenler mutlu vakit geçirip işlerini gerçekleştirebilenlerdir. Olumsuz etkilenenler ise işlerinin aksamasına ve gündelik yaşamlarının rutinlerinde aksaklıklara neden oluyor şeklinde yorumlanabilir. Neşeli etkilenenler sürekli sosyal medya sayesinde güzel olaylar yaşadıkları için öyledir. Diğer seçeneği ise bunların dışında kalan bütün durumları kapsamaktadır. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta öğrencilerden bazıları Ardahan ilinde okuldan sonra yapılabilecek çeşitli aktivitelerin olmadığını belirtip sosyal medyada vakit geçirmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bazı öğrencilerde ders çalışırken sosyal medyadan olumsuz etkilendiklerini, ders çalışma sürelerini kısa tuttuklarını belirtmişlerdir. 12. sınıf bir öğrenci kendini kontrol etme konusunda sıkıntı yaşamadığı zaman çok sık girmesi konusunda bir sorunla karşılaşmadığını belirtti.

Tablo 16. Sosyal medyada karşı cinsle ilişki kuruyor musunuz? Bu ilişki ne kadar süre sürüyor? Açıklayınız.

Sosyal medyada karşı cinsle ilişki kuruyor musunuz? Bu ilişki ne kadar süre sürüyor? Açıklayınız.				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Evet. Bu ilişki uzun sürüyor. Çünkü oradan edindiğim arkadaşlara çok güveniyorum.	101	40,4	40,4	40,4
B) Evet. Bu ilişki uzun sürüyor. Çünkü sosyal medya bana güven veren bir ortamdır.	40	16,0	16,0	56,4
C) Hayır. Gerek görmüyorum.	70	28,0	28,0	84,4
D) Evet. Uzun sürüyor. Çünkü buradaki arkadaşlarımla daha uzun süre vakit geçiriyorum.	39	15,6	15,6	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medyada karşı cinsle ilişki kuruyor musunuz? Bu ilişki ne kadar süre sürüyor? Açıklayınız.

	Lisede hangi sınıftasınız?		Toplam	
	Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf		
	A) Evet. Bu ilişki uzun sürüyor. Çünkü oradan edindiğim arkadaşlara çok güveniyorum.	Sayı 51		50
Sosyal medyada karşı cinsle ilişki kuruyor musunuz? Bu ilişki ne kadar süre sürüyor? Açıklayınız.	B) Evet. Bu ilişki uzun sürüyor. Çünkü sosyal medya bana güven veren bir ortamdır.	Sayı 13	27	40
	C)Hayır. Gerek görmüyorum.	Sayı 39	31	70
	D) Evet. Uzun sürüyor. Çünkü buradaki arkadaşlarımla daha uzun süre vakit geçiriyorum.	Sayı 24	15	39
Toplam	Sayı 127	123	250	
			100	

Bu soruya yazılan yanıtlar ışığında diğer sorularda olduğu gibi tablo oluşturulmuştur. Öğrencilerin %40,4'ü A seçeneğini Evet. Bu ilişki uzun sürüyor. Çünkü oradan edindiğim arkadaşlara çok güveniyorum yazdığı, Öğrencilerin %16'sı B seçeneğini Evet. Bu ilişki uzun sürüyor. Çünkü sosyal medya bana güven veren bir ortamdır yazdığı, öğrencilerin %28'i C seçeneğini Hayır. Gerek görmüyorum yazdığını ve öğrencilerin % 15,6'sı D seçeneğini Evet. Uzun sürüyor. Çünkü buradaki

arkadaşlarımla daha uzun süre vakit geçiriyorum yazdığı belirlenmiştir. Yanıtları incelendiğinde öğrencilerin yarısından çoğunun sosyal medya aracılığıyla karşı cins ile ilişki kurduğudur. Bu öğrenciler sosyal medyada fazla zaman geçirip sorunlarına sosyal medyadan çözümler bulmaya çalıştıklarından ilişki kurdukları yönünden yorumlama yapılabilir. Geri kalan öğrencilerin ise yüz yüze ilişkileri tercih ettikleri şeklinde yine yorumlama yapılabilir. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta öğrencilerden bazıları sosyal medyada fazla zaman geçirdikleri için buradan edindikleri arkadaşları ile daha uzun süre vakit geçirdiklerini belirtmişlerdir. Bazıları ise sanal ortama güven duymadıkları için yüz yüze ilişkilerin daha sağlıklı olacağını belirtmişlerdir. İnsanın yaratılışı gereği yüz yüze ilişkiler kuracağını belirtmişlerdir. Sosyal medyanın kendi hayatlarındaki yerine göre buradan edindikleri arkadaşlara güvenip güvenmeme durumları üzerinde etkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir. 12. sınıf bir öğrenci bütün ilişkilerini sosyal medyadan tanıştığı kişilerle yaşadığını belirtti. Hatta bunlarla hiç yüz yüze gelmeden görüşmesini sonlandırdığını belirtti. 9. sınıf bir öğrencide kimseye güvenemediği için arkadaşlık kuramadığını belirtti.

Tablo 17. Sosyal medya sizin için ne ifade ediyor? Faydaları ve zararları nelerdir?

	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Arkadaş ortamıdır. Faydasının olduğu, zararının olmadığı belirtilmiştir.	71	28,4	28,4	28,4
B) Zaman kaybıdır. Yararı yoktur zararı da ders çalışma zamanlarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.	43	17,2	17,2	45,6
C) Gereksiz bir platformdur. Yararı yoktur zararı konusunda ders çalışmalarını olumsuz yönde etkilemektedir.	69	27,6	27,6	73,2
D) Her şeydir. Her konuda yararının olduğunu belirtmişlerdir.	67	26,8	26,8	100,0
Toplam		250	100,0	100,0

Sosyal medya sizin için ne ifade ediyor? Faydaları ve zararları nelerdir? Açıklayınız.			
	Öğrenci Seviyesi	Sınıf	Toplam
	Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf	
A) Arkadaş ortamıdır. Faydasının olduğu, zararının olmadığı belirtilmiştir.	Sayı 39	32	71
B) Zaman kaybıdır. Yararı yoktur zararı da ders çalışma zamanlarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.	Sayı 19	24	43
C) Gereksiz bir platformdur. Yararı yoktur zararı konusunda ders çalışmalarını olumsuz yönde etkilemektedir.	Sayı 33	36	69
D) Her şeydir. Her konuda yararının olduğunu belirtmişlerdir.	Sayı 36	31	67
Toplam	Sayı 127	123	250

Bu soruya yazılan yanıtlar ışığında diğer sorularda olduğu gibi tablo oluşturulmuştur. Öğrencilerin %28,4'ü "A) Arkadaş ortamıdır. Faydasının olduğu, zararının olmadığı belirtilmiştir" seçeneğini, öğrencilerin %17,2'si "B) Zaman kaybıdır. Yararı yoktur zararı da ders çalışma zamanlarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir" seçeneğini, öğrencilerin %27,6'sı "C) Gereksiz bir platformdur. Yararı yoktur zararı konusunda ders çalışmalarını olumsuz yönde etkilemektedir" seçeneğini ve öğrencilerin %26,8'si "D) Her şeydir. Her konuda yararının olduğunu belirtmişlerdir" seçeneğini yanıtlamışlardır. Yanıtlar incelendiğinde öğrenciler için olumlu olumsuz anlamlara gelecek şekilde sosyalmedyayı ifade ettikleri görülmektedir.

Öğrencilerin ders durumları, günlük yaşamları dâhilinde bu tanımlamaları yaparak sosyal medyanın faydaları ve zararları konusunda cevaplar yazdıkları görülmektedir. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta öğrenciler kullanım amaçlarına göre hem olumlu hem olumsuz yanlarının söz konusu olduğunu belirtmişlerdir. Kullanım amaçlarına göre değişiklik gösterdiğini belirtmişlerdir. Özellikle çalışkan öğrencilerin zaman kaybı olduğunu belirttikleri gözlenirken, başarı düzeyi düşük olan öğrencilerin ise arkadaş ortamı olarak belirttikleri gözlemlenmiştir.

Tablo 18. Sosyal medyada size gelen beğeniler ve sizin yaptığınız beğeniler hakkında ne düşünüyorsunuz?

Sosyal medyada size gelen beğeniler ve sizin yaptığınız beğeniler hakkında ne düşünüyorsunuz?	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Gelen beğenilerin paylaştıklarının güzel olduğunu gösterdiğini belirtmişlerdir.	105	42,0	42,0	42,0
B) Gelen beğeniler diğerleri tarafından beğenildiğini ve kendilerinin önemsendiği şeklinde belirtmişlerdir.	63	25,2	25,2	67,2
C) Gelen beğenilerin bir önemi olmadığı kendileri için önemli olduğu şeklinde yanıtlamışlardır.	36	14,4	14,4	81,6
D) Gelen beğeniler arkadaş ortamında daha popüler olmalarında etkilidir şeklinde yanıtlamışlardır.	46	18,4	18,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medyada size gelen beğeniler ve sizin yaptığınız beğeniler hakkında ne düşünüyorsunuz?

	Öğrenci Sınıf Seviyesi	Toplam		
		Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf	
		Sayı	Sayı	
A) Gelen beğenilerin paylaştıklarının güzel olduğunu gösterdiğini belirtmişlerdir.	Sayı	41	64	105
B) Gelen beğeniler diğerleri tarafından beğenildiğini ve kendilerinin önemsendiği şeklinde belirtmişlerdir.	Sayı	38	25	63
C) Gelen beğenilerin bir önemi olmadığı kendileri için önemli olduğu şeklinde yanıtlamışlardır.	Sayı	22	14	36
D) Gelen beğeniler arkadaş ortamında daha popüler olmalarında etkilidir şeklinde yanıtlamışlardır.	Sayı	26	20	46
Toplam	Sayı	127	123	250

Bu soruya yazılan yanıtlar ışığında diğer sorularda olduğu gibi tablo oluşturulmuştur. Öğrencilerin % 42'si "A) Gelen beğenilerin paylaştıklarının güzel olduğunu gösterdiğini belirtmişlerdir" seçeneğini, öğrencilerin %25,2'si "B) Gelen beğeniler diğerleri tarafından beğenildiğini ve kendilerinin önemsendiği şeklinde belirtmişlerdir" seçeneğini, öğrencilerin % 14,4'ü "C) Gelen beğenilerin bir önemi

olmadığı kendileri için önemli olduğu şeklinde yanıtlamışlardır” seçeneğini ve öğrencilerin % 18,4’ü “D) Gelen beğeniler arkadaş ortamında daha popüler olmalarında etkilidir şeklinde yanıtlamışlardır” seçeneğini yazdığı belirlenmiştir. Yanıtlar incelendiğinde sosyal medyada gelen beğenilerin olumlu ve olumsuz manalara denk geldiğini görmekteyiz. Bu cevapları öğrencilerin sosyal medyayı kullandıkları amaçlar doğrultusunda yazdıklarını görmekteyiz. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta öğrencilerden bazılarının sosyal medyanın hayatlarında önemli bir yere sahip olduğunu belirtip gelen beğenilerin çok büyük öneme sahip olduğunu belirtmişlerdir. Kendi paylaştıklarını beğenen arkadaşlarının paylaştıklarını hemen kendilerinin de beğendiklerini belirtmişlerdir. Kendilerine verilen değer aynısını karşısındaki insanlara gösterdiklerini belirtmişlerdir. Arkadaş ortamlarındaki popüler olma durumunda bu beğenilerin olumlu yönde artış gösterdiğini de belirtmişlerdir.

Tablo 19. Sosyal medyayı kullanırken kendinizi dış dünyaya kapatır mısınız?

Sosyal medyayı kullanırken kendinizi dış dünyaya kapatır mısınız?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Evet	19	7,6	7,6	7,6
B) Hayır	130	52,0	52,0	59,6
C) Bazen	97	38,8	38,8	98,4
D) Diğer	4	1,6	1,6	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medyayı kullanırken kendinizi dış dünyaya kapatır mısınız?						
				Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam
				Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf	
Sosyal medyayı kullanırken kendinizi dış dünyaya kapatır mısınız?	A) Evet	Sayı		10	9	19
	B) Hayır	Sayı		76	54	130
	C) Bazen	Sayı		39	58	97
	D) Diğer	Sayı		2	2	4
Toplam		Sayı		127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi %7,6 öğrencinin evet seçeneğini işaretlediği, %52,0 öğrencinin hayır seçeneğini işaretlediği, %38,8 öğrencinin bazen seçeneğini işaretlediği ve %1,6 öğrencinin diğer seçeneğini işaretleyerek bu soru hakkında yorumsuz olduklarını belirlenmiştir. Öğrencilerin sosyal medyayı kullanırken yarısından çoğunun dış dünyadan kopmadıklarını işaretlemişlerdir. Bu durumda öğrenciler, gündelik yaşamlarına da devam edebilmektedirler. Bazen yanıtını veren öğrencilerin kararsız oldukları söylenebilir. Soruya evet yanıtını veren öğrenciler ise dış dünyaya kendini kapatıp sosyal medya aracılığı ile kendine yarattığı dünya içinde yaşamını sürdürmektedir. Diğer yanıtını veren öğrenciler ise bu durum karşısında tam bir cevaba yanıt bulamamışlardır. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta öğrencilerden bazıları aynı anda iki işi yapabildiklerini diğer işlerine de devam edebildiklerini belirtmişlerdir. 9. sınıf bir öğrenci eline telefonunu aldığı an kim olduğunu unuttuğunu belirtmesi dikkati üzerine topladı. Neden böyle olduğu konusunda da ailesindeki sorunlardan bu şekilde kendini uzak tutabildiğini belirtti.

Tablo 20. Sosyal medyayı günün hangi zaman dilimlerinde kullanırsınız?

Sosyal medyayı günün hangi zaman dilimlerinde kullanırsınız?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Sabahları	14	5,6	5,6	5,6
B) Öğlen	45	18,0	18,0	23,6
C) Ders arası	12	4,8	4,8	28,4
D) Diğer	179	71,6	71,6	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medyayı günün hangi zaman dilimlerinde kullanırsınız?						
				Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam
				Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf	
Sosyal medyayı günün hangi zaman dilimlerinde kullanırsınız?	A) Sabahları	Sayı	5	9	14	
	B) Öğlen	Sayı	26	19	45	
	C) Ders arası	Sayı	3	9	12	
	D) Diğer	Sayı	93	86	179	
Toplam		Sayı	127	123	250	

Tabloda görüldüğü gibi %5,6 öğrencinin sabahları seçeneğini işaretlediği, %18,0 öğrencinin öğlen seçeneğini işaretlediği, %48 öğrencinin ders arası seçeneğini işaretlediği ve %71,6 öğrencinin diğer seçeneğini işaretleyerek bu soru hakkında yorumsuz olduklarını belirlenmiştir. Verilen yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin günün hemen her anında sosyal medyayı kullandıkları orada vakit geçirdikleri görülmektedir. Bu durumda öğrenciler için sosyal medyanın vazgeçilmez bir parça olduğu şeklinde ifade edilebilir. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta öğrencilerin çoğunluğu boş kaldıkları anlarda, ders aralarında, uyumadan önce ellerine cep telefonlarını alıp sosyal medyada vakit geçirdiklerini belirtmişlerdir. 12. sınıf bir öğrenci boş kaldığı bütün anlarda sosyal medyada zaman geçirdiğini belirtti. 9. sınıf bir öğrenci ise arkadaşlarından uzak kalmamak için okul dışındaki bütün vakitlerinde sosyal medyada zaman geçirdiğini belirtti.

Tablo 21. Sosyal medyayı kullanmaya bağımlı olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Sosyal medyayı kullanmaya bağımlı olduğunuzu düşünüyor musunuz?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Evet	30	12,0	12,0	12,0
B) Hayır	116	46,4	46,4	58,4
C) Orta	99	39,6	39,6	98,0
D) Diğer	5	2,0	2,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medyayı kullanmaya bağımlı olduğunuzu düşünüyor musunuz?						
			Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam	
			Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf		
Sosyal medyayı kullanmaya bağımlı olduğunuzu düşünüyor musunuz?	A) Evet	Sayı	15	15	30	
	B) Hayır	Sayı	66	50	116	
	C) Orta	Sayı	45	54	99	
	D) Diğer	Sayı	1	4	5	
Toplam	Sayı	127	123	250		

Tablolarda görüldüğü gibi %12,0'sinin 30 öğrencinin evet seçeneğini işaretlediği, %46,4'ünün 116 öğrencinin hayır seçeneğini işaretlediği, %39,6'sının 99 öğrencinin orta seçeneğini işaretlediği ve %2 0'sinin 5 öğrencinin diğer seçeneğini işaretleyerek bu soru hakkında yorumsuz olduklarını belirlenmiştir. Öğrencilerin yanıtlarına bakıldığında büyük bir bölümünün sosyal medyayı hayatlarının merkezine almadığı görülmektedir. Bu yanıtların yanında orta cevabının da yine çok sayıda öğrenci tarafından yanıtlanması aslında bağımlı olup olmadıkları konusunda net bir cevaba sahip olmadıklarını göstermektedir. Öğrencilerle yapılan derinlemesine mülakatta öğrencilerde kararsızlığın söz konusu olduğu görülmüştür. Bazıları bağımlı olduğunu dile getirip sabah kalkar kalkmaz ellerine telefonlarını alıp sosyal medyaya baktıklarını, gece uyumadan yataklarına girdikleri anda dahi telefonlarından ayrılmadıklarını belirttiler. Bazıları sadece gerekli olduğu anda baktıklarını belirtip yapmaları gereken işleri aksatmadıklarını belirttiler. 12. sınıf bir öğrenci o kadar ders çalışmasına rağmen sosyal medyanın da hayatında vazgeçilmezi olduğunu belirtti.

Tablo 22. İnsanlarla bir aradayken veya sohbet ederken de sosyal medyayı kullanır mısınız?

İnsanlarla bir aradayken veya sohbet ederken de sosyal medyayı kullanır mısınız?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Evet	34	13,6	13,6	13,6
B) Hayır	82	32,8	32,8	46,4
C) Bazen	131	52,4	52,4	98,8
D) Diğer	3	1,2	1,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

İnsanlarla bir aradayken veya sohbet ederken de sosyal medyayı kullanır mısınız?

				Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam
				Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf	
İnsanlarla bir aradayken veya sohbet ederken de sosyal medyayı kullanır mısınız?	A) Evet	Sayı	13	21	34	
	B) Hayır	Sayı	49	33	82	
	C) Bazen	Sayı	65	66	131	
	D) Diğer	Sayı	0	3	3	
Toplam		Sayı	127	123	250	

Tablolarda görüldüğü gibi %13,6 öğrencinin evet seçeneğini işaretlediği, %32,8 öğrencinin hayır seçeneğini işaretlediği, %52,4 öğrencinin bazen seçeneğini işaretlediği ve %1,2 öğrencinin diğer seçeneğini işaretleyerek bu soru hakkında yorumsuz olduklarını belirlenmiştir. Öğrencilerin genelinin hayır yanıt vermesi sosyal medyanın yüz yüze ilişkilerde etkisinin az olduğunu göstermektedir. Bazen yanıtına göre de öğrencilerin sosyal medyayı her an olmasa bile insanlarla sohbet anında kullandıklarını göstermektedir. 12. sınıf bir öğrenci karşısındaki insanla yüz yüze iletişim halindeyse kesinlikle sosyal medyadan uzak durduğunu belirtti. Çünkü böyle yapmazsa karşısındaki kişiye saygısızlık yaptığını düşündüğünü belirtti.

Tablo 23. Boş zamanlarınızı değerlendirirken ne yaparsınız?

Boş zamanlarınızı değerlendirirken ne yaparsınız?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
Kitap okuma	28	11,2	11,2	11,2
Spor yapma	19	7,6	7,6	18,8
Sosyal medyadan yararlanma	65	26,0	26,0	44,8
Arkadaşlarımla vakit geçirme	89	35,6	35,6	80,4
Diğer	49	19,6	19,6	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Boş zamanlarınızı değerlendirirken ne yaparsınız?					
		Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam	
		Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf		
		Kitap okuma	Sayı		19
Spor yapma	Sayı	11	8	19	
Boş zamanlarınızı değerlendirirken ne yaparsınız?	Sosyal medyadan yararlanma	Sayı	31	34	65
	Arkadaşlarımla vakit geçirme	Sayı	47	42	89
	Diğer	Sayı	19	30	49
Toplam	Sayı	127	123	250	

Tablolarda görüldüğü gibi %11,2 öğrencinin kitap okuma seçeneğini işaretlediği, %7,6 öğrencinin spor yapma seçeneğini işaretlediği, %26,0 öğrencinin sosyal medyadan yararlanma seçeneğini işaretlediği, %35,6 öğrencinin arkadaşlarıyla vakit geçirme seçeneğini işaretlediği ve %19,6 öğrencinin diğer seçeneğini işaretlediği belirlenmiştir. Öğrencilerin arkadaşları ile vakit geçirmeleri ve sosyal medyadan yararlanmaları çok sayıda öğrenci tarafından işaretlenmesi Ardahan ilinin imkânlarının kısıtlı olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durumda öğrencileri arkadaşlarına, sosyal medyaya yöneltmektedir. 12. sınıf bir öğrenci hedeflediği mesleğe ulaşabilmesi için çok ders çalışması gerektiğini belirtti. Bu yüzden boş zamanlarında da bolca ders çalıştığını belirtti. 9. sınıf bir öğrenci boş zamanlarında yurttan canının sıkıldığı için sürekli ailesiyle konuştuğunu belirtti. Ailesinden ilk defa ayrılmış olması bu durumun yaşanmasına sebep olduğunu belirtti.

Tablo 24. Sosyal medyayı kullanmanızın bir amacı var mı?

Sosyal medyayı kullanmanızın bir amacı var mı?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A)Boş zamanları Değerlendirme	88	35,2	35,2	35,2
B) Arkadaş edinme	15	6,0	6,0	41,2
C) Gündemi takip etme	104	41,6	41,6	82,8
D) Diğer	43	17,2	17,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medyayı kullanmanızın bir amacı var mı?					
		Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam	
		Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf		
Sosyal medyayı kullanmanızın bir amacı var mı?	A) Boş zamanları Değerlendirme	Sayı	53	35	88
	B) Arkadaş edinme	Sayı	10	5	15
	C) Gündemi takip etme	Sayı	40	64	104
	D) Diğer	Sayı	24	19	43
Toplam	Sayı	127	123	250	

Tablolarda görüldüğü gibi %35,2 öğrencinin boş zamanları değerlendirme seçeneğini işaretlediği, %6,0 öğrencinin arkadaş edinme seçeneğini işaretlediği, %41,6 öğrencinin gündemi takip etme seçeneğini işaretlediği ve %17,2 öğrencinin diğer seçeneğini işaretleyerek yorumsuz oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin boş zaman değerlendirme, gündemden haberdar olmaları yanıtları kendilerine alan bırakmış olmalarındandır. Kendi istediği zaman ona göre hareket etmektedirler. Bu yanıtlar öğrencilerin genel anlamda sosyal medyayı önemsediklerini göstermektedir. 12. sınıf bir öğrenci sosyal medyayı kullanmasının tek amacının karşı cinsle ilişki kurabilmek olduğunu belirtti. Kendisini diğer arkadaşlarına göre daha alt seviyede gördüğü için sadece bu amaçla sosyal medyayı kullandığını belirtti.

Tablo 25. Mevcut arkadaşlarınızla en çok nasıl görüşürsünüz?

Mevcut arkadaşlarınızla en çok nasıl görüşürsünüz?					
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde	
Yüz yüze	139	55,6	55,6	55,6	
Telefon ile	22	8,8	8,8	64,4	
Sosyal medya aracılığı ile	23	9,2	9,2	73,6	
Hepsi	66	26,4	26,4	100,0	
Toplam	250	100,0	100,0		

Mevcut arkadaşlarınızla en çok nasıl görüşürsünüz?					
			Öğrenci Sınıf		Toplam
			Seviyesi		
			Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf	
Mevcut arkadaşlarınızla en çok nasıl görüşürsünüz?	Yüz yüze	Sayı	74	65	139
	Telefon ile	Sayı	12	10	22
	Sosyal medya aracılığı ile	Sayı	10	13	23
	Hepsi	Sayı	31	35	66
Toplam		Sayı	127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi %55,6 öğrencinin yüz yüze seçeneğini işaretlediği, %8,8 öğrencinin telefon ile seçeneğini işaretlediği, %9,2 öğrencinin sosyal medya aracılığı ile seçeneğini işaretlediği ve %26,4 öğrencinin hepsi seçeneğini işaretlediği belirlenmiştir. Öğrencilerin büyük oranda arkadaşları ile yüz yüze iletişim kurduklarını göstermektedir. Yüz yüze iletişim öğrenciler arasında diğerlerine göre daha fazla öneme sahip olduğunu göstermektedir. 9. sınıf bir öğrenci yurttan kaldığından okul dışında hep arkadaşlarıyla yurttan birlikte vakit geçirdiğinden bahsetti. Yine 9. sınıf bir öğrenci arkadaşlarıyla telefon aracılığıyla sosyal medya üzerinden iletişim kurduğunu belirtti.

Tablo 26. Sosyal medya aracılığı ile edindiğiniz arkadaşlıklarınıza ne kadar güvenirsiniz?

Sosyal medya aracılığı ile edindiğiniz arkadaşlıklarınıza ne kadar güvenirsiniz?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Hiç güvenmem	98	39,2	39,2	39,2
B) Belirsiz	114	45,6	45,6	84,8
C) Çok güvenirim	23	9,2	9,2	94,0
D) Diğer	15	6,0	6,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medya aracılığı ile edindiğiniz arkadaşlıklarınıza ne kadar güvenirsiniz?					
			Öğrenci Sınıf		Toplam
			Seviyesi		
			Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf	
Sosyal medya aracılığı ile edindiğiniz arkadaşlıklarınıza ne kadar güvenirsiniz?	A) Hiç güvenmem	Sayı	52	46	98
	B) Belirsiz	Sayı	58	56	114
	C) Çok güvenirim	Sayı	12	11	23
	D) Diğer	Sayı	5	10	15
Toplam		Sayı	127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi %39,2 öğrencinin hiç güvenmem seçeneğini işaretlediği, %45,6 öğrencinin belirsiz seçeneğini işaretlediği, %9,2 öğrencinin çok güvenirim seçeneğini işaretlediği ve %6,0 öğrencinin diğer seçeneğini işaretleyerek yorumsuz olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler sosyal medyadan görmeden edindikleri arkadaşlarına güvenmedikleri belirtilmiş, az sayıda öğrencinin güvendiğini göstermektedir. Bu durumda öğrenciler için sosyal medyanın farklı öneme sahip olduklarını göstermektedir. Yapılan derinlemesine mülakatta 9. sınıf bir öğrencinin sosyal medyayı hayatının merkezine koyduğunu belirtti. Bu yüzden buradan edindiği bütün arkadaşlarına gözü kapalı güvendiğini belirtti. 12. sınıf bir öğrenci ise sadece yüz yüze iletişim kurduğu arkadaşlarına güvendiği için sosyal medyadan edindiği arkadaşları ile olan ilişkilerinin yüzeysel olduğunu belirtti.

Tablo 27. Sosyal medyada en çok neleri paylaşırsınız?

Sosyal medyada en çok neleri paylaşırsınız?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Fotoğraf	117	46,8	46,8	46,8
B) Video	40	16,0	16,0	62,8
C) Mutlu olduğum bir anı	55	22,0	22,0	84,8
D) Hepsi	38	15,2	15,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medyada en çok neleri paylaşırsınız?

		Sayı	Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam
			Lise 1.	Lise 4.	
			Sınıf	Sınıf	
Sosyal medyada en çok neleri paylaşırsınız?	A) Fotoğraf	Sayı	47	70	117
	B) Video	Sayı	24	16	40
	C) Mutlu olduğum bir anı	Sayı	36	19	55
		Sayı	20	18	38
D) Hepsi					
Toplam		Sayı	127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi %46,8 öğrencinin fotoğraf seçeneğini işaretlediği, %16,0 öğrencinin video seçeneğini işaretlediği, %22,0 öğrencinin mutlu olduğum bir anı seçeneğini işaretlediği ve %15,2 öğrencinin hepsi seçeneğini işaretlediği belirlenmiştir. Öğrencilerin genel olarak hayatlarındaki fotoğraf, video, mutlu oldukları anların hepsinden paylaşımlar yaptıkları görülmektedir. Bu durumda sosyal medyadaki arkadaşları ile iletişim halinde olduklarını göstermektedir. 12. sınıf bir öğrenci yaptığı her şeyi sosyal medyadan paylaşınca çok mutlu olduğunu belirtti. Bu sayede kendisinin arkadaşları arasında popülerliğinin söz konusu olduğunu belirtti.

Tablo 28. Arkadaşlarınızı sosyal medya aracılığı ile nasıl takip edersiniz?

Arkadaşlarınızı sosyal medya aracılığı ile nasıl takip edersiniz?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A)Beğenir geçerim	72	28,8	28,8	28,8
B)Yorum yazarım	21	8,4	8,4	37,2
C) Bakar geçerim	105	42,0	42,0	79,2
D) Hepsi	52	20,8	20,8	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Arkadaşlarınızı sosyal medya aracılığı ile nasıl takip edersiniz?

		Öğrenci Sınıf			Toplam
		Seviyesi			
		Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf		
Arkadaşlarınızı sosyal medya aracılığı ile nasıl takip edersiniz?	A) Beğenir geçerim	Sayı	39	33	72
	B) Yorum yazarım	Sayı	15	6	21
	Bakar geçerim	Sayı	46	59	105
	Hepsi	Sayı	27	25	52
Toplam	Sayı	127	123	250	

Tablolarda görüldüğü gibi %28,8 öğrencinin beğenir geçirim seçeneğini işaretlediği, %8,4 öğrencinin yorum yazarım seçeneğini işaretlediği, %42,0 öğrencinin bakar geçirim seçeneğini işaretlediği ve %20,8 öğrencinin hepsi seçeneğini işaretlediği belirlenmiştir. Öğrencilerin sosyal medyada arkadaşlarına sadece bakıp geçirim seçeneğini işaretlemeleri onlardan haberdar olmaları konusunda yeterli olduğunu göstermektedir. Daha sonra beğenir geçirim seçeneği onları beğenmeleri sonucunda karşılıklı bir beğenin söz konusu olduğunu göstermektedir. Hepsi seçeneğini işaretleyenler ise öğrenciler için birden fazla seçeneğin onların sosyal medyayı kullanma amaçlarına uygun olduğunu göstermektedir. 12. sınıf bir öğrenci sosyal medyada arkadaşlarının kendisine yaptığı beğeni ve yorumlara göre onları takip ettiğini belirtti. Hiçbir geri dönüşte bulunmayan arkadaşlarını görmemek için onları sessize aldığını belirtti. Bu sayede onların paylaştıklarından haberdar olmadığını belirtti.

Tablo 29. Sosyal medyada zaman geçirmek ödevleriniz ve çalışmalarınızda nasıl etkili oluyor?

Sosyal medyada zaman geçirmek ödevleriniz ve çalışmalarınızda nasıl etkili oluyor?	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Sosyal medyadan yararlanarak yazarım	97	38,8	38,8	38,8
B) Olumsuz etkiliyor	38	15,2	15,2	54,0
C) Aksamasına neden, Oluyor	64	25,6	25,6	79,6
D) Diğer	51	20,4	20,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medyada zaman geçirmek ödevleriniz ve çalışmalarınızda nasıl etkili oluyor?					
		Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam	
		Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf		
Sosyal medyada zaman geçirmek ödevleriniz ve çalışmalarınızda nasıl etkili oluyor?	A) Sosyal medyadan yararlanarak yaparım	Sayı	54	43	97
	B) Olumsuz etkiliyor	Sayı	16	22	38
	C) Aksamasına neden oluyor	Sayı	29	35	64
	D) Diğer	Sayı	28	23	51
Toplam		Sayı	127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi %38,8 öğrencinin sosyal medyadan yararlanarak yaparım seçeneğini işaretlediği, %15,2 öğrencinin olumsuz etkiliyor seçeneğini işaretlediği, %25,6 öğrencinin aksamasına neden oluyor seçeneğini işaretlediği ve %20,4 öğrencinin diğer seçeneğini işaretlediği belirlenmiştir. Sosyal medya öğrencilerin hem ödev yaparken yararlandığı bir platformken hem de ödevlerinin çalışmalarının aksamasına da neden olan platformdur. Orada gereğinden fazla zaman ayırması olumsuzluklara, işlerinin aksamasına neden olurken aynı zamanda ödevlerini çalışmalarını gerçekleştirebilmelerinde olumlu yönde etkilemektedir. 12. sınıf bir öğrenci yapılan derinlemesine mülakatta çok ders çalıştığı için sosyal medyadan da bu konuda yararlandığını belirtti. 9. Sınıf bir öğrenci ise sosyal medya da çok zaman geçirince ödevlerinin yapımı ve ders çalışmasında geri kaldığını belirtti.

Tablo 30. Sizce sosyal medya nedir?

Sizce sosyal medya nedir?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A)Eğlenceli zaman geçirme	78	31,2	31,2	31,2
B) Dev bir bilgi kaynağı	37	14,8	14,8	46,0
C) İletişim kaynağı	84	33,6	33,6	79,6
D) Diğer	51	20,4	20,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sizce sosyal medya nedir?		Öğrenci Sınıf		Toplam	
		Seviyesi			
		Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf		
Sizce sosyal medya nedir?	A) Eğlenceli zaman geçirme	Sayı	49	29	78
	B) Dev bir bilgi kaynağı	Sayı	16	21	37
	C) İletişim kaynağı	Sayı	38	46	84
	D) Diğer	Sayı	24	27	51
Toplam		Sayı	127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi % 31,2 öğrencinin eğlenceli zaman geçirme seçeneğini işaretlediği, %14,8 öğrencinin dev bir bilgi kaynağı seçeneğini işaretlediği, %33,6 öğrencinin iletişim kaynağı seçeneğini işaretlediği ve %20,4 öğrencinin diğer seçeneğini işaretleyerek bunlar dışında kalan her şeyi sosyal medya diye tanımlayabileceklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin genelinin sosyal medyada eğlenceli zaman geçirdikleri bir ortam olduğu belirlenmiş, kendilerinin güzel zaman geçirdikleri bir platformdur denilebilir. 12. sınıf bir öğrenci sosyal medyanın her şey olduğunu belirtmesi karşısında bunun nedeni sorulduğunda hayatındaki her şeyde ondan yararlandığını belirtti.

Tablo 31. Ardahan’da sosyal medyaya girmek dışında başka neler yaparsınız?

Ardahan’da sosyal medyaya girmek dışında başka neler yaparsınız?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Spor yaparım	33	13,2	13,2	13,2
B) Gezmeye giderim	59	23,6	23,6	36,8
C) Ailemle vakit geçiririm	102	40,8	40,8	77,6
D) Diğer	56	22,4	22,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Ardahan'da sosyal medyaya girmek dışında başka neler yaparsınız?					
		Öğrenci Sınıf		Toplam	
		Seviyesi			
		Lise	Lise		
		1.	4.		
		Sınıf	Sınıf		
Ardahan'da sosyal medyaya girmek dışında başka neler yaparsınız?	A) Spor yaparım	Sayı	18	15	33
	B) Gezmeye giderim	Sayı	33	26	59
	C) Ailemle vakit geçiririm	Sayı	55	47	102
	D) Diğer	Sayı	21	35	56
Toplam		Sayı	127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi %13,2 öğrencinin spor yaparım seçeneğini işaretlediği, %23,6 öğrencinin gezmeye giderim seçeneğini işaretlediği, %40,8 öğrencinin ailemle vakit geçiririm seçeneğini işaretlediği ve %22,4 öğrencinin diğer seçeneğini işaretleyerek bunlar dışında hoşlarına giden şeyleri yaparak vakit geçirdiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin Ardahan da yapılacak çok aktivite olmadığı için çoğunluğunun spor yapmak, gezmeye gitmek ve aileleri ile vakit geçirmek olduğu şeklinde yanıtlamış, Ardahan'ın dezavantajlarından dolayı değişik aktivite seçeneklerinin olmamasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 32. Sosyal medya bağımlısı olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Sosyal medya bağımlısı olduğunuzu düşünüyor musunuz?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Evet	27	10,8	10,8	10,8
B) Hayır	139	55,6	55,6	66,4
C) Bazen	81	32,4	32,4	98,8
D) Diğer	3	1,2	1,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medya bağımlısı olduğunuzu düşünüyor musunuz?					
			Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam
			Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf	
Sosyal medya bağımlısı olduğunuzu düşünüyor musunuz?	A) Evet	Sayı	15	12	27
	B) Hayır	Sayı	75	64	139
	C) Bazen	Sayı	36	45	81
	D) Diğer	Sayı	1	2	3
Toplam		Sayı	127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi %10,8 öğrencinin evet seçeneğini işaretlediği, %55,6 öğrencinin hayır seçeneğini işaretlediği, %32,4 öğrencinin bazen seçeneğini işaretlediği ve %1,2 öğrencinin diğer seçeneğini işaretleyerek bu soru hakkında yorumsuz olduklarını belirlenmiştir. Öğrencilerin genelinin sosyal medya bağımlısı olmadıkları istedikleri zaman dilimlerinde sosyal medyayı kullanıp kullanmamaya karar verebildiklerini göstermektedir. 12. sınıf bir öğrenci okul dışındaki her şeyde sosyal medyayı kullandığını belirtti. Bu yüzden sosyal medya bağımlısıyım diye belirtti.

Tablo 33. Sosyal medyadan gelir elde edenler hakkında ne düşünüyorsunuz? Siz gelir elde etmek istiyor musunuz? Neden?

Sosyal medyadan gelir elde edenler hakkında ne düşünüyorsunuz? Siz gelir elde etmek istiyor musunuz? Neden?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Sosyal medyadan gelir elde edilebilir. Hayır.	105	42,0	42,0	42,0
B) Sosyal medyadan gelir elde edilebilir. Evet çünkü daha fazla gelir elde edilebildiği şeklinde yanıtlamışlardır.	68	27,2	27,2	69,2
C) Sosyal medyadan gelir elde edilebilir. Hayır. Çünkü kendileri başka meslek sahibi olmak istemektedirler.	39	15,6	15,6	84,8
D) Sosyal medyadan gelir elde edilebilir. Hayır. Çünkü sosyal medya ile bu kadar ilgilenmediklerini belirtilmiştir.	38	15,2	15,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medyadan gelir elde edenler hakkında ne düşünüyorsunuz?				
	Sayı	Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam
		Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf	
A) Sosyal medyadan gelir elde edilebilir. Hayır.	56	49		105
B) Sosyal medyadan gelir elde edilebilir. Evet çünkü daha fazla gelir elde edilebildiği şekilde	34	34		68
Sosyal medyadan gelir yanıtlamışlardır. elde edenler hakkında ne düşünüyorsunuz? gelir elde etmek istiyor musunuz? Neden?				
C) Sosyal medyadan gelir elde edilebilir. Hayır. Çünkü kendileri başka meslek sahibi olmak istemektedirler.	12	27		39
D) Sosyal medyadan gelir elde edilebilir. Hayır. Çünkü sosyal medya ile bu kadar ilgilenmediklerini belirtilmiştir.	25	13		38
Toplam	Sayı	127	123	250

Bu soruya yazılan yanıtlar ışığında diğer sorularda olduğu gibi tablo oluşturulmuştur. Öğrencilerin % 42'si "A) Sosyal medyadan gelir elde edilebilir. Hayır." seçeneğini, öğrencilerin %27,2'si "B) Sosyal medyadan gelir elde edilebilir. Evet çünkü daha fazla gelir elde edilebildiği şekilde yanıtlamışlardır" seçeneğini, öğrencilerin %15,6'sı "C) Sosyal medyadan gelir elde edilebilir. Hayır. Çünkü kendileri başka meslek sahibi olmak istemektedirler" seçeneğini ve öğrencilerin % 15,2'si "D)

Sosyal medyadan gelir elde edilebilir. Hayır. Çünkü sosyal medya ile bu kadar ilgilenmediklerini belirtilmiştir” seçeneğini yazdıkları belirlenmiştir. Yanıtlar incelendiğinde çalışmaya katılan öğrencilerin sosyal medyadan gelir elde edebileceği fikrini savunduğu ancak %27,2’sinin sadece gelir elde etmek istedikleri yazdıkları görülmektedir. Bu öğrenciler açısından sosyal medya sadece iletişim kaynağı olmayıp aynı zamanda bir gelir kapısı şeklinde de görülmektedir. Yine sosyal medyadan gelir elde edenleri gördükçe kısa yoldan para kazanabilme imkânı sağladığı fikrini savunmuşlardır. Geri kalan öğrenciler ise gelir elde etme sorusuna olumsuz yanıtlar vererek gerçek bir meslek sahibi olabilme ve sosyal medyayı hayatlarının merkezine bu denli dâhil etmedikleri görülmektedir. Yapılan derinlemesine mülakatta sosyal medyadan gelir elde edebilmesine okulların genelinde olumlu bir bakış açısının söz konusu olduğu saptanmıştır. Bu konunun günümüzde öneminin daha da arttığından bahseden öğrenciler olmuştur. Zamandan tasarruf sağladığını belirtmişlerdir. Dört duvar arasına sıkışmak zorunda olunmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca daha renkli ve eğlenceli bir iş kolu olduğunu belirten öğrenciler olmuştur. Ancak bunun yanında bazı öğrenciler de bir meslek sahibi olmak istedikleri için bu işe olumlu açıdan bakmadıklarını belirtmişlerdir. Ama bu iş sayesinde de kısa sürede bir ihtiyaçları olduğunda onu satın alıp ürüne ulaşabildiklerini belirtmişlerdir. 12. sınıf bir öğrenci sınavı kazanamazsam kesinlikle sosyal medyadan gelir elde etmek için çalışmalara girişirim diye belirtti. Bu sayede kendi işinin patronu olabilme imkanı elde edebileceğini belirtti.

Tablo 34. Sosyal medya sizce nasıl bir ortamdır?

Sosyal medya sizce nasıl bir ortamdır?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) İnternet hapisanesi	33	13,2	13,2	13,2
B) Aile sıcaklığı olan bir ortam	7	2,8	2,8	16,0
C)Can sıkıntısının giderilebildiği bir ortam	169	67,6	67,6	83,6
D) Diğer	41	16,4	16,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

		Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam	
		Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf		
Sosyal medya sizce nasıl bir ortamdır?					
Sosyal medya sizce nasıl bir ortamdır?	A) İnternet hapishanesi	Sayı	19	14	33
	B) Aile sıcaklığı olan bir ortam	Sayı	4	3	7
	C) Can sıkıntısının giderilebildiği bir ortam	Sayı	82	87	169
	D) Diğer	Sayı	22	19	41
	Toplam	Sayı	127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi %13,2 öğrencinin internet hapishanesi seçeneğini işaretlediği, %2,8 öğrencinin aile sıcaklığı olan bir ortam seçeneğini işaretlediği, %67,6 öğrencinin can sıkıntısının giderildiği bir ortam seçeneğini işaretlediği ve %16,4 öğrencinin diğer seçeneğini işaretleyerek bunların dışında daha genel bir ifade ile her şey şeklinde ifade ettikleri de belirlenmiştir. Öğrencilerin çok büyük bir kısmının can sıkıntısından kurtulmak için sosyal medyayı tercih ettikleri görülmektedir. Bu yanıtlarda öğrencilerin sosyal alanlarda kendilerini iyi hissetmedikleri, yalnız hissettikleri anlamına gelmektedir. Yapılan derinlemesine mülakatta 9. sınıf bir öğrenci hayatlarını sadece sosyal medya ile sınırlamanın doğru olmadığı belirtti. 12. sınıf bir öğrenci ise hayatlarının en eğlenceli ve güzel zamanlarını orada geçirdiklerini belirtti.

Tablo 35. Sosyal medya düşüncelerinizin şekillenmesinde bir etkiye sahip midir?

Sosyal medya düşüncelerinizin şekillenmesinde bir etkiye sahip midir?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Evet	70	28,0	28,0	28,0
B) Hayır	39	15,6	15,6	43,6
C) Bazen	128	51,2	51,2	94,8
D) Diğer	13	5,2	5,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medya düşüncelerinizin şekillenmesinde bir etkiye sahip midir?						
				Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam
				Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf	
Sosyal medya düşüncelerinizin şekillenmesinde bir etkiye sahip midir?	A) Evet	Sayı	39	31	70	
	B) Hayır	Sayı	25	14	39	
	C) Bazen	Sayı	59	69	128	
	D) Diğer	Sayı	4	9	13	
Toplam		Sayı	127	123	250	

Tabloda görüldüğü gibi %28,0 öğrencinin evet seçeneğini işaretlediği, %15,6 öğrencinin hayır seçeneğini işaretlediği, %51,2 öğrencinin bazen seçeneğini işaretlediği ve %5,2 öğrencinin diğer seçeneğini işaretleyerek bu soru hakkında yorumuz olduklarını belirlenmiştir. Öğrencilerin bu soruda çekimser kaldıkları görülmekte tam anlamıyla evet seçeneğini büyük oranda işaretleyen öğrenciler bulunmamaktadır. Bu da öğrencilerin hayatlarında önemli bir karar alırlarken sosyal medyadan yararlanıp yararlanmadıkları belirlenmekte ancak bu durumu en yüksek ondan sonra evet seçeneği takip etmektedir. Bu durumda da geriye kalan öğrencilerin sosyal medyayı hayatlarının merkezine aldıkları yorumu yapılabilmektedir. Yapılan derinlemesine mülakatta 9. sınıf bir öğrenci bütün düşüncelerinin şekillenmesinde sosyal medyanın büyük oranda etkili olduğunu belirtti. 12. sınıf bir öğrenci ise kendi düşüncelerinin şekillenmesi yerine arkadaşlarının düşüncelerini etkilediğini belirtti.

Tablo 36. Sosyal medyadan gelir elde etmek ister misiniz?

Sosyal medyadan gelir elde etmek ister misiniz?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Evet	66	26,4	26,4	26,4
B) Hayır	133	53,2	53,2	79,6
C) Bazen	46	18,4	18,4	98,0
D) Diğer	5	2,0	2,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

		Öğrenci Sınıf Seviyesi			Toplam
		Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf		
Sosyal medyadan gelir elde etmek ister misiniz?	A) Evet	Sayı	23	43	66
	B) Hayır	Sayı	74	59	133
	C) Bazen	Sayı	27	19	46
	D) Diğer	Sayı	3	2	5
Toplam		Sayı	127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi %26,4 öğrencinin evet seçeneğini işaretlediği, %54,2 öğrencinin hayır seçeneğini işaretlediği, %18,4 öğrencinin bazen seçeneğini işaretlediği ve %2,0 öğrencinin diğer seçeneğini işaretleyerek bu soru hakkında yorumsuz olduklarını belirlenmiştir. Öğrencilerin genelinin sosyal medyadan gelir elde etmek istemedikleri saptanmıştır. Çünkü yapılacak iş beğenilmezse emekleri ve sermayeleri boşa gidecektir. Bu durumdan dolayı sosyal medyadan gelir elde etmek yerine sosyal medyayı diğer insanlarla iletişim kurmak, dünyada olup bitenlerden anında haberdar olabilmek için kullandıkları yorumlanabilmektedir. Yapılan derinlemesine mülakatta 12. sınıf bir öğrenci sadece sosyal medyadan gelir elde etmek istediğini belirtti. Bunu yapabilmek için gerekli çalışmalara şimdiden başladığını belirtti. Çünkü ailesinin durumundan dolayı kısa sürede para kazanmaya ihtiyacı olduğunu belirtti.

Tablo 37. Sizce sosyal medya bilgilerin hızlı yayılmasında etkili midir?

Sizce sosyal medya bilgilerin hızlı yayılmasında etkili midir?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Evet	168	67,2	67,2	67,2
B) Hayır	24	9,6	9,6	76,8
C) Nadiren	50	20,0	20,0	96,8
D) Diğer	8	3,2	3,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sizce sosyal medya bilgilerinin hızlı yayılmasında etkili midir?		Öğrenci Sınıf Seviyesi			Toplam
		Lise 1. Sınıf		Lise 4. Sınıf	
			Sayı		
Sizce sosyal medya bilgilerinin hızlı yayılmasında etkili midir?	A) Evet	Sayı	78	90	168
	B) Hayır	Sayı	17	7	24
	C) Nadiren	Sayı	26	24	50
	D) Diğer	Sayı	6	2	8
Toplam		Sayı	127	123	250

Tabloda görüldüğü gibi %67,2 öğrencinin evet seçeneğini işaretlediği, %9,6 öğrencinin hayır seçeneğini işaretlediği, %20 öğrencinin nadiren seçeneğini işaretlediği ve %3,2 öğrencinin diğer seçeneğini işaretleyerek bu soru hakkında yorumuz olduklarını belirlemiştir. Gelişen koşullar ve teknoloji sayesinde yaşanan bir olay, gerçekleşen bir durum sosyal medya sayesinde kısa sürede çok sayıda insana ulaşabilme imkânına sahiptir. Yapılan derinlemesine mülakatta 9. sınıf bir öğrenci köydeyken hiçbir şeyden kısa sürede haberdar olamadığını belirtti. Ama okuldayken internetin çekmesinden dolayı her şeyden kısa sürede haberdar olabildiğini belirtti.

Tablo 38. Sosyal medyanın belirli bir hedef kitlesi olabilir mi ?

Sosyal medyanın belirli bir hedef kitlesi olabilir mi?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Evet	80	32,0	32,0	32,0
B) Hayır	45	18,0	18,0	50,0
C) Olabilir	115	46,0	46,0	96,0
D) Diğer	10	4,0	4,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

		Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam	
		Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf		
Sosyal medyanın belirli bir hedef kitlesi olabilir mi?	A) Evet	Sayı	30	50	80
	B) Hayır	Sayı	25	20	45
	C) Olabilir	Sayı	65	50	115
	D) Diğer	Sayı	7	3	10
Toplam		Sayı	127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi %32,0 öğrencinin evet seçeneğini işaretlediği, %18,0 öğrencinin hayır seçeneğini işaretlediği, %46 öğrencinin olabilir seçeneğini işaretlediği ve %4,0 öğrencinin diğer seçeneğini işaretleyerek bu soru hakkında yorumsuz olduklarını belirlenmiştir. Verilen yanıtlara bakıldığında sosyal medyanın belirli bir kitleye hitap ettiği görülmektedir. Bu durumda da bu kitle daha fazla şekilde sosyal medyayı kullanıp yaşamını ona göre düzenledikleri görülmektedir. Okullarda özellikle öğrencilerin yoğun bir biçimde sosyal medya ile iç içe olmalarından belirli bir kesime hitap ettiği düşüncesi güçlenmektedir. Yapılan derinlemesine mülakatta 12. sınıf bir öğrenci sosyal medyanın toplumun geneline hitap eden bir platform olduğunu belirtti. Hedef kitlesinin direk toplumun kendisi olduğunu belirtti.

Tablo 39. Sosyal medya, çevrenizin genişlemesi veya daralması konusunda bir etkiye sahip midir?

Sosyal medya, çevrenizin genişlemesi veya daralması konusunda bir etkiye sahip midir?				
	Frekans	Yüzde	Gerçek Yüzde	Birikimli Yüzde
A) Evet	111	44,4	44,4	44,4
B) Hayır	64	25,6	25,6	70,0
C) Bazen	69	27,6	27,6	97,6
D) Diğer	6	2,4	2,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Sosyal medya, çevrenizin genişlemesi veya daralması konusunda bir etkiye sahip midir?

		Öğrenci Sınıf Seviyesi		Toplam	
		Lise 1. Sınıf	Lise 4. Sınıf		
Sosyal medya, çevrenizin genişlemesi veya daralması konusunda bir etkiye sahip midir?	A) Evet	Sayı	56	55	111
	B) Hayır	Sayı	31	33	64
	C) Bazen	Sayı	36	33	69
	D) Diğer	Sayı	4	2	6
Toplam		Sayı	127	123	250

Tablolarda görüldüğü gibi %44,4 öğrencinin evet seçeneğini işaretlediği, %25,6 öğrencinin hayır seçeneğini işaretlediği, %27,6 öğrencinin bazen seçeneğini işaretlediği ve %2,4 öğrencinin diğer seçeneğini işaretleyerek bu soru hakkında yorumsuz olduklarını belirlenmiştir. Burada diğer seçeneği sosyal medyanın çevrenin genişlemesi ya da daralmasında hiçbir etkiye sahip olmadığıdır. Öğrenciler arasında sosyal medya kullanımı öğrencilerin çevrelerinin genişlemesinde etkili olduğu görülmektedir. Bu sayede öğrenciler daha fazla arkadaş edinip vakitlerini onlarla geçirmektedirler. 9. sınıf bir öğrenci yapılan derinlemesine mülakatta bütün arkadaşlarını sosyal medyadan edindiğini belirtti. Bu yüzden çevresinin genişlemesinde ya da daralmasında önemli bir role sahip olduğunu belirtti.

ÇAPRAZ TABLOLAR

Sosyal medya aile ilişkilerinizi nasıl etkiliyor? * Sosyal medyada bir günde ne kadar zaman geçirirsiniz?

		Sosyal medyada bir günde ne kadar zaman geçirirsiniz?				Toplam
		A) Yarım saat	B) 2 saat	C) 5 saat	D) Diğer	
Sosyal medya aile ilişkilerinizi nasıl etkiliyor?	A) Yüz yüze olan ilişkileri zayıflatıyor	19	42	23	14	98
	B) Sosyal ilişkileri güçlendiriyor	4	20	16	7	47
	C) Aile bağlarının zarar görmesine sebep oluyor	6	6	7	5	24
	D) Diğer	22	29	13	17	81
Toplam		51	97	59	43	250

Chi-Kare Testleri

	Değer	Df	Asymp. Sig. (2-tarafli)
Pearson Chi-Kare	13,255 ^a	9	,151
Olasılık Oranı	14,094	9	,119
Doğrusal-doğrusal Cemiyyet	,041	1	,840
Geçerli vakalarda	250		

a. 2 hücre (%25,0) beklenen sayı 5'ten azdır. Beklenen minimum sayı 4,43. Ki kare değerleri sıfır ile artısonsuz arasında değer alır.

Yapılan çapraz tablolama sonucunda sosyal medyada bir günde ne kadar zaman geçirirsiniz sorusu ile sosyal medya aile ilişkilerinizi nasıl etkiliyor sorusu arasında anlamlı yönde bir ilişki söz konusudur. Bu durumda iki soru arasında ilişki olduğu anlamına gelmektedir.

Sosyal medyada geçirdiğiniz süre günlük yaşantınızı nasıl etkiliyor?		Sosyal medyayı kullanırken kendinizi dış dünyaya kapatır mısınız?				
		A)	B)	C)	D)	Toplam
		Evet	Hayır	Bazen	Diğer	
Sosyal medyada geçirdiğiniz süre günlük yaşantınızı nasıl etkiliyor?	A) Olumlu	7	32	23	0	62
	B) Olumsuz	6	29	24	0	59
	C) Neşeli	3	45	25	3	76
	D) Diğer	3	24	25	1	53
Toplam		19	130	97	4	250

Chi-Kare Testleri

	Değer	Df	Asymp. Sig. (2- tarafli)
Pearson Chi-Kare	10,854 ^a	9	,286
Olasılık Oranı	12,104	9	,207
Doğrusal-doğrusal Cemiyet	2,914	1	,088
Geçerli vakalarda	250		

a. 7 hücre (43,8%) beklenen sayı 5'ten azdır. Beklenen minimum sayı ,85. Ki kare değerleri sıfır ile artı sonsuz arasında değer alır.

Yapılan çapraz tablolama sonucunda sosyal medyayı kullanırken kendinizi dış dünyaya kapatır mısınız sorusu ile sosyal medyada geçirdiğiniz süre günlük yaşantınızı nasıl etkiliyor sorusu arasında olumlu yönde bir ilişki söz konusudur. Bu durumda iki soru arasında ilişki olduğu anlamına gelmektedir. Geçirilen süre arttıkça öğrencilerin kendilerini dış dünyaya kapattıkları söz konusudur.

Sosyal medyayı kullanmaya bağımlı olduğunuzu düşünüyor musunuz? * Sosyal medyada bir günde ne kadar zaman geçirirsiniz?

		Sosyal medyada bir günde ne kadar zaman geçirirsiniz?				Toplam
		A) Yarım saat	B) 2 saat	C) 5 saat	D) Diğer	
Sosyal medyayı kullanmaya bağımlı olduğunuzu düşünüyor musunuz?	A) Evet	3	4	10	13	30
	B) Hayır	36	52	20	8	116
	C) Orta	11	40	27	21	99
	D) Diğer	1	1	2	1	5
Toplam		51	97	59	43	250

Chi-Kare Testleri

	Değer	Df	Asymp. Sig. (2-tarflı)
Pearson Chi-Kare	43,179 ^a	9	,000
Olasılık Oranı	43,692	9	,000
Doğrusal-doğrusal Cemiyyet	,014	1	,907
Geçerli vakalarda	250		

a. 4 hücre (%25,0) beklenen sayı 5'ten azdır. Beklenen minimum sayı ,86. Ki kare değerleri sıfır ile artı sonsuz arasında değer alır.

Yapılan çapraz tablolama sonucunda sosyal medyada bir günde ne kadar zaman geçirirsiniz sorusu ile sosyal medyayı kullanmaya bağımlı olduğunuzu düşünüyor musunuz sorusu arasında olumlu yönde bir ilişki söz konusudur. Bu durumda iki soru arasında ilişki olduğu anlamına gelmektedir.

Annenizin Eğitim Düzeyi aşağıdakilerden hangisidir? * Sosyal medya aile ilişkilerinizi nasıl etkiliyor?

		Sosyal medya aile ilişkilerinizi nasıl etkiliyor?				Toplam	
		A) Yüz yüze olan ilişkileri zayıflatıyor	B) Sosyal ilişkileri güçlendiriyor	C) Aile bağlarının zarar görmesine sebep oluyor	D) Diğer		
Annenizin Eğitim Düzeyi	Okur Yazar	Sayı	9	1	2	7	19
	Değil						
Eğitim Düzeyi	İlkokul	Sayı	60	34	18	55	167
	Mezunu						
aşağıdakilerden hangisidir?	Lise	Sayı	27	11	2	15	55
	Mezunu						
	Üniversite	Sayı	2	1	2	4	9
	Mezunu						
Toplam		Sayı	98	47	24	81	250

Chi-Kare Testleri

	Değer	Df	Asymp. Sig. (2-tarflı)
Pearson Chi-Kare	9,976 ^a	9	,352
Olasılık Oranı	10,978	9	,277
Doğrusal-doğrusal	,153	1	,696
Cemiyet Geçerli vakalarda	250		

a. 6 hücre (37,5%)) beklenen sayı 5'ten azdır. Beklenen minimum sayı, 86. Ki kare değerleri sıfır ile artı sonsuz arasında değer alır.

Yapılan çapraz tablolama sonucunda annenizin eğitim düzeyi hangisidir sorusu ile sosyal medya aile ilişkilerinizi nasıl etkiliyor sorusu arasında olumlu yönde bir ilişki olduğu sözkonusudur. Bu durumda iki soru arasında ilişki olduğu anlamına gelmektedir. Annenin eğitim düzeyinin sosyal medya kullanımının aile ilişkileri üzerinde etkisi olduğu görülmektedir.

Babanızın Eğitim Düzeyi aşağıdakilerden hangisidir? * Sosyal medya aile ilişkilerinizi nasıl etkiliyor?

		Sosyal medya aile ilişkilerinizi nasıl etkiliyor?				Toplam	
		A) Yüz yüze olan ilişkileri zayıflatıyor	B) Sosyal ilişkileri güçlendiriyor	C) Aile bağlarının zarar görmesine sebep oluyor	D) Diğer		
Babanızın Eğitim Düzeyi aşağıdakilerden hangisidir?	Okur Yazar Değil	Sayı	3	2	0	1	6
	İlkokul Mezunu	Sayı	52	22	15	41	130
	Lise Mezunu	Sayı	36	13	6	33	88
	Üniversite Mezunu	Sayı	7	10	3	6	26
	Toplam	Sayı	98	47	24	81	250

Chi-Kare Testleri

	Değer	Df	Asymp. Sig. (2-tarafli)
Pearson Chi-Kare	12,076 ^a	9	,209
Olasılık Oranı	11,637	9	,235
Doğrusal-doğrusal Cemiyyet	,162	1	,688
Geçerli Vakalarda	250		

a. 6 hücre (37,5%) beklenen sayı 5'ten azdır. Beklenen minimum sayı, 58. Ki kare değerleri sıfır ile artı sonsuz arasında değer alır.

Yapılan çapraz tablolama sonucunda babanızın eğitim düzeyi hangisidir sorusu ile sosyalmedya aile ilişkilerinizi nasıl etkiliyor sorusu arasında olumlu yönde bir ilişki söz konusudur. Bu durumda iki soru arasında ilişki olduğu anlamına gelmektedir. Babanın eğitim düzeyinin sosyal medya kullanımının aile ilişkileri üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

3.3. GÜVENİLİRLİK

Güvenilirlik, yapılan her ölçüm için lazımdır. Bu nedenle ki güvenilirlik bir anketteki öğelerin birbirleri ile olan tutarlılığını ve anket ölçeğinin ilgilenilen problemi ne denli temsil ettiğini gösterir. Bu doğrultuda, anketin güvenilirliğini değerlendirmek için güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Tablo 3.50., anketin güvenilirlik neticesini belirtmektedir.

Derinlemesine mülakat şeklinde oluşturulmuş olan anketin güvenilirliğini belirleyen alfa katsayısı 0,53 ($<0,70$) şeklinde bulunmuş ve bu katsayıya ilişkin ölçeğin güvenilirliği '**güvenilirliği az**' biçimde yorumlanır (0.00-0.40 arasında güvenilir olmadığı, 0.40-0.60 güvenilirliği az, 0.60-0.80 epey güvenilir ve 0.80-1.00 yüksek seviyede güvenilir).

Bu metotla alfa değeri pozitif çıkmıştır. Böylelikle 31 sorudan oluşan bu anketin güvenilirliği az olduğu yorumu yapılabilir (Kalaycı, 2014).

Güvenilirlik İstatistikleri	
Cronbach'ın Alfa değeri	N
0,530	31

SONUÇ

Sosyal medya kullanımı gelişen teknoloji ile birlikte insanların yaşamlarının her alanında kendini göstermektedir. İnsanlar toplum içinde bir işlerini gerçekleştirirken sosyal medyayı kullanmaktadırlar. Örneğin; insanlar kendileri ile aynı şehirde yaşamayan bir arkadaşı ile görüşmek istediklerinde sosyal medya aracılığıyla kısa sürede bu görüşmeyi gerçekleştirebilme imkânına sahip olabilmektedir. Sosyal medya kullanımı daha çok gençler ve öğrenciler arasında yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

Bu çalışmada sosyal medya kullanımının lise öğrencileri üzerindeki etkileri konu edinilmiş olup gerekli anket çalışması Ardahan ilinin merkez ilçesinde bulunan 5 lisede eğitim görmekte olan 9. ve 12. sınıftaki öğrencilere uygulanmıştır. Anket sonuçları incelendiğinde;

1. Sosyal medyanın öğrencilerin genelinin hayatında önemli bir yere sahip olduğu belirlenmiştir.
2. Sosyal medyanın öğrencilerin aile hayatlarından, sosyal çevrelerine kadar bütün yaşam alanlarında etkisi olduğu görülmüştür. Hipotezler bölümünde yer alan sosyal medyanın öğrenci-aile ilişkilerine etkisi olumsuz yönde etkilidir hipotezinin yapılan çalışmalar sonucunda tam tersi yönünde etkisi olduğu ortaya konmuştur. Sosyal medya aile ile olan ilişkilerin belirlenmesinde, ilişkinin kalitesinde etkilidir.
3. Öğrencilerin ailelerinin gelir durumları, eğitim seviyeleri, yaşları hatta okudukları okullar dâhil hepsi sosyal medya kullanımında önemli bir yere sahiptir.
4. Öğrencilerin okulları açısından incelendiğinde Fen Lisesi ve Rekabet Anadolu lisesindekilerin sosyal medyayı genel olarak ders çalışma, arkadaşları ile ders hakkında konuşma, iletişim halinde olma şeklinde yanıtları olduğu saptanmıştır. Diğer kalan üç okuldaki öğrenciler ise sosyal medyayı arkadaş ortamı ve her şey olduğu yönünde cevapladıkları görülmekte olup eğitim seviyesi olarak farklılıkların buna sebebiyet vereceği üzerinde durulmuştur.
5. Öğrenciler hayattaki amaçları doğrultusunda sosyal medyayı kullanıp kullanmamaya karar vermekteler ve ona göre hareket etmektedirler.
6. Öğrenciler okul hayatı dışındaki arkadaşlıklarına da sosyal medya aracılığı ile karar verip devam ettirmektedirler.
7. Sosyal medya öğrencilerin hayatlarının genelinde etkili olup kendini göstermektedir. Böylece öğrencileri diğer insanlara göre daha erken zamandan kendine

bağlamakta ve öğrencilerin hayatlarının hemen her alanında onu kullanmalarını sağlamaktadır.

8. Sosyal medya öğrencilerin diğer insanlarla etkileşim içinde olarak yaptıkları her şeyden kısa süre içinde haberdar olabilmelerini sağlamaktadır.

9. Öğrenciler en yakınları olan aileleri ile konuşamadıkları sorunlarında sosyal medya aracılığı ile arkadaşları ile bu durumları paylaşabilmektedirler. Yapılan çalışmalar sonucunda sosyal medya sorunların çözümünde olumlu yönde etkilidir hipotezinin doğrulandığı ortaya konmuştur.

10. Ardahan ilinin kısıtlı imkânları öğrencileri okuldan sonraki zamanlarında yapacak güzel, değişik aktivitelerin olmamasından sosyal medyaya yönelttiği, arkadaşları ile vakit geçirmeye yönelttiği saptanmıştır. Ayrıca spor yapmayı tercih eden öğrenciler için güzel ve ekipmanlı spor salonları açılırsa daha verimli zamanların geçirilmesi sağlanabilir.

11. Öğrenciler birde sosyal medyadan gelir elde edilmesini doğru bulmaktadırlar. Ancak çoğunluğun sosyal medya aracılığıyla gelir elde etmek istemedikleri saptanmıştır. Oysaki bu durum ilerde fikirlerinin değişebilme ihtimalini de ön plana çıkartmaktadır.

12. Öğrencilerin okulda sosyal medya ile iç içe olmaları bu konu hakkında çalışma yapılmasına olanak sağlamıştır.

13. Sosyal medyada yapılan çalışmalar sonucunda öğrencilerin genelde yüz yüze iletişimden uzaklaştıklarını ortaya koymaktadır. Bu durumda sosyal medya kullanan öğrenciler yüz yüze iletişimden uzaklaşırlar hipotezinin doğruluğunu ortaya koymuştur.

14. Sosyal medya öğrencileri kendi istedikleri yönde istedikleri kadar etkisi altına alabilmektedir. Çünkü öğrenciler çıkarları, ihtiyaçları yönünde davranışlarını oluşturmaktadırlar.

15. Sosyal medya öğrencilerin hayatlarının vazgeçilmez bir parçası olduğu yapılan çalışmalar sonucunda ortaya konmuştur. Bu durum sosyal medya kullanan öğrenciler yüz yüze iletişimden uzaklaşırlar hipotezinin doğruluğunu ortaya koymuştur.

16. Aileler çocuklarının sosyal medya kullanımını takip etmelidir.

17. Aileler çocuklarının kullandıkları siteleri takip etmelidir.

18. Ailelerin çocuklarının sosyal medya aracılığı ile edindikleri arkadaşlıklarını daha yakından takip etmelidir.

19. Okullarda öğrencilere telefon kullanımı konusunda sınırlamalar getirilmelidir.

20. Okullarda öğrencilerin telefonları ders sırasında yanında bulundurmamaları konusunda çalışmalar yapılmalıdır.

21. Sosyal medya kullanımı konusunda öğrencileri kısıtlama yerine sosyal medyadan bilgi alanında yararlanmaları yönünde çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Arıkan, R.(2018). *Anket Yöntemi Üzerinde Bir Değerlendirme*. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2018, 1: 97-159.
- Aslan, K. A.(2002). Değişen Toplumda Aile ve Çocuk Eğitiminde Sorunlar, *Ege Eğitim Dergisi*,(1) 2, 31, 32.
- Ahmadov, S.(2019). Kültürel Küreselleşme Aracı Olarak Sosyal Medyanın Tüketim Toplumuna Etkisi. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*.(1) 1, 24.
- Altundere, E.(2012). Belkıs Kümbetoğlu, Sosyoloji ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma, İstanbul: *Bağlam Yayıncılık*, 203.
- Arık, B. Arık, E.(2020). Facebook'un Dönüşen Mahremiyet Yaklaşımı: "Gelecek Mahremiyettir". *Intermedia International e-Journal*, December, 7(13) : 447-461 452.
- Bahar, H. İ.(2009). *Sosyoloji*. Baskı Yeri, Uşak Yayınları.
- Baltacı, A.(2018). Nitel Araştırmalarda Örnekleme Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.(7) 1: 231-274, 234.
- Barutçu, S. Tomaş, M.(2013). Sürdürülebilir Sosyal Medya Pazarlaması ve Sosyal Medya Pazarlaması Etkinliğinin Ölçümü. *İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi*.(4) 1, 12.
- Bayer, A.(2013), Değişen Toplumsal Yapıda Aile, *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*,(4) 8, 3.
- Borak, N.(2020). Sosyal Medya Kullanımının Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi.(Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul. 20.
- Canel, N.A.(2012), Evlilik ve Aile Hayatı, *T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile Eğitim Programı*, 4.
- Eyce, B.(2000), Tarihten Günümüze Türk Aile Yapısı, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 1(4), 2.
- Eşsizoglu, A., Yenilmez, Ç., Güleç, G., Yazıcıoğlu, Y.(2012), Aile Yapısı ve İlişkileri, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi.
- Gültekin, M.(2019). Sosyal Medya Ya Da Anlık İletişimin Sosyolojisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.(29) 2, : 345-359, 4, 5.

- İnce, M. ve Koçak M.C.(2017). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları: Necmettin Erbakan Üniversitesi Örneği. *Karabük Üniversitesi, Safranbolu Meslek Yüksekokulu, Karabük.*(7) 2, 738.
- Kalaycı, Ş., 2014. SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, 6.baskı, Asil Yayın Dağıtım Ltd., Ankara, 426.
- Kaplan, M. Yardımcıoğlu, M.(2020). Alan, Habitus Ve Sermaye Kavramlarıyla Pierre Bourdieu. *Habitus Toplum Bilim Dergisi.*(1), 28.
- Kara, T.(2016). Gençler Neden Snapchat Kullanıyor Kullanımlar Ve Doyumlar Yaklaşımı Üzerinden Bir Araştırma. *Intermedia International e-Journal, Fall, December 2016 3(5)* , 2.
- Karaboğa, T. M.(2016). Medya Sosyolojisi Bağlamında Televizyon Dizilerinde Tüketim Olgusu Ve Dizilerin Bireylerin Tüketim Eğilimleri Üzerinde Etkisi.(Doktora tezi). *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.* 15, 16, 17, 27.
- Kır, İ.(2011), Toplumsal Bir Kurum Olarak Ailenin İşlevleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 386.
- Kumtepe, A. T.(2013). *Marka iletişimde analiz ve araştırma-II.*(Ünite IV). Eskişehir.
- Oyman, N.(2016). Sosyal Medya Dindarlığı. *KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi* 28, 5,6.
- Özer, Ö.(2006). Medyaya Yönelik Kuramsal Tanımlamalarla İlgili Muhabirlerle Yapılan Saha Araştırması. *Selçuk İletişim Dergisi.*(4), 2, 43.
- Özdemir, S.(2019). Sosyal Medyada Yemek Kültürüne Bakış: Instagram Örneği. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*,(1) 2, 23, 24.
- Palabıyık, A.(2011). Pierre Bourdieu Sosyolojisinde “Habitus”, “Sermaye” ve “Alan” Üzerine. *Liberal Düşünce Dergisi.*(62), 9.
- Selver D. Halil Ç. Nevin U. Onur A.(2019). Türkiye’de Yapılan Facebook Araştırmalarına Yönelik Eleştirel Bir Değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi* 2019, 6(2): 428-446.
- Sığın, İ. Sosyal Medya Kullanan Gençlerin Mahremiyet Algısının İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. 26,27.
- Şentürk, Ü.(2013). Milenyum Gençliğinin Dijital Yaşamı: Küresel Gençlik Kültürünü Sosyal Medyada Okumak. *Düşünce Dünyasında Türkiz Siyaset Ve Kültür Dergisi*,(4),23, 30, 32.

- Talas, M.(2013). Küreselleşme Sürecinde Bilgi Toplumu, Eğitim ve Gençlik. *Düşünce Dünyasında Türkiz Siyaset ve Kültür Dergisi*, 4(23), 47,48,50.
- Tahran, Z.(2006). Mülakat Hataları Ve Mülakat Sürecine Etkisi: Bir Alan Araştırması.(Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- 4.Toruk, İ.(2008). Üniversite Gençliğinin Medya Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Analiz. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 475-488.
- Tuğlu, B.(2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Medyayı Kullanım Amaçları Ve Sosyal Medya Kullanımlarına İlişkin Tutumları*.(Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya. 6
- Uğur, Ç.(2019). Whatsapp, Whatsapp Grupları Ve Kullanım Alışkanlıkları: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*.(12), 66, 631.
- Uluç, G. ve Yarcı, A.(2017). Sosyal Medya Kültürü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,(52), 90.
- Yurdakul, H.(2018). Kitle İletişimde Haber ve Etki: Liberal ve Eleştirel Yaklaşımlar. *Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*.(1) 62, 65, 67, 69.
- Zinderen, A.(2021). YouTube Ortamındaki Haberciliği Haritalandırmak: Gazetecilerin YouTube Haber Kanalları Üzerine Tanımlayıcı Bir Çalışma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(3), 932-950, 933.
- <https://www.serka.gov.tr/bolgemiz/ardahan/ardahan-tarihce>.
- <https://www.yontemistatistik.com/2020>.
- <http://www.ardahan.gov.tr>.

EKLER

EK1. ORJİNALLİK RAPORU

 <p>ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU</p>
<p>ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ SOSYOLOJİ ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA</p> <p style="text-align: right;">Tarih:08/09/2023</p> <p>Tez Başlığı Sosyal Medya Kullanımının Lise Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel Hayatları Üzerine Etkisi: Ardahan İli Örneği</p> <p>Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 81 sayfalık kısmına ilişkin, 17/08/2023 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 14'tür.</p> <p>Uygulanan filtrelemeler:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1- ☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç 2- ☒ Kaynakça hariç 3- ☒ Alıntılar hariç/dâhil 4- ☒ 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç <p>Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.</p> <p>Gereğini saygılarımla arz ederim.</p> <p style="text-align: right;">Tarih ve İmza</p> <p>Adı Soyadı: Merve Baysu</p> <p>Öğrenci No: 02000300005</p> <p>Anabilim Dalı: Sosyoloji</p> <p>Program: Sosyoloji</p> <p>Statüsü: ☒ Yüksek Lisans</p>
<p><u>DANIŞMAN ONAYI</u></p> <p>UYGUNDUR.</p> <p style="text-align: right;">_____ Prof. Dr. Hüseyin TÜRK</p>

EK2. ETİK KURUL İZİNİ

T.C.
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı : E-67796128-000-2300000466
Konu : Bilimsel Yayın ve Etik
Kurul Kararı (Prof. Dr. Hüseyin Türk)

04.01.2023

Sayın Prof. Dr. Hüseyin TÜRK

Danışmanı olduğunuz Yüksek Lisans öğrencisi Merve BAYSU'nun '**Sosyal Medya Kullanımının Lise Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel Hayatları Üzerine Etkisi: Ardahan İli Örneği**' başlıklı tez çalışması ve bu tez çalışması kapsamında yapılacak araştırmalarda uygulayacağı görüşme soruları Üniversitemiz Etik Kurulu tarafından değerlendirilmiş olup, değerlendirme sonucu söz konusu projenin Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kriterlerine uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Mustafa YILDIZ
Bilimsel Araştırma ve
Yayın Etik Kurulu Başkanı

Belge Doğrulama Kodu: 93P4EED

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.Belge Takip Adresi:
<https://ubys.ardahan.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/Index>

Adres: Ardahan Üniversitesi Yenisey Kampüsü Rektörlük Hizmet
Binası ,Çamlıçatak Mevkii, Ardahan75002
Telefon No: (0 478) 2117575 Faks No: (0 478) 2117509
e-Posta: bayek@ardahan.edu.tr İnternet Adresi: www.ardahan.edu.tr
Kep Adresi: ardahanuni@hs01.kep.tr

Bilgi için :Kubilay ArasEtik Kurul Raportörü

Telefon No: (0 478) 2117575

ÖZ GEÇMİŞ**Kişisel Bilgiler**

Adı Soyadı : Merve BAYSU

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Adnan Menderes Üniversitesi

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : MEB

İletişim

E-Posta Adresi :

Tarih

Jüri Tarihi : 08.09.2023